

Groente en fruit tijdens het 10-uurtje op school. Hoe kijken ouders hier tegen aan?

PPS Project: Groente en fruit op school vanzelfsprekend! De rol van de ouders en school

Gertrude G. Zeinstra, Mariska Nijenhuis-de Vries, Annemien Haveman-Nies

WAGENINGEN
UNIVERSITY & RESEARCH

Groente en fruit tijdens het 10-uurtje op school. Hoe kijken ouders hier tegen aan?

PPS Project: Groente en fruit op school vanzelfsprekend! De rol van de ouders en school

Auteurs: Gertrude G. Zeinstra, Mariska Nijenhuis-de Vries, Annemien Haveman-Nies

Instituut: Consumer Science & Health, Wageningen Food & Biobased Research
Strategic Communication, Wageningen University

Dit onderzoek is uitgevoerd door Wageningen Food & Biobased Research in het kader van de PPS Groente en fruit op school, vanzelfsprekend! De rol van ouders en school (TU 16007). Het onderzoek is gefinancierd door het Ministerie van Economische Zaken en de private partijen die participeren in de PPS.

Wageningen Food & Biobased Research
Wageningen, April 2018

Openbaar

Rapport nummer: 1809
ISBN: 978-94-6343-848-3

Versie: definitief

Reviewer: Monique Vingerhoeds

Goedgekeurd door: Nicole Koenderink

Opdrachtgever: Dit onderzoek heeft plaats gevonden in het kader van de PPS Groente en fruit op school, vanzelfsprekend! De rol van ouders en school (TU 16007).

Financier: het Ministerie van Economische Zaken en de private partijen die participeren in de PPS: GroentenFruit Huis, Nestlé Nederland B.V., Healthy Q, Greenco Packing B.V., Harries B.V., Freshweb.nl, Vuurrood B.V., Stichting Jongeren op Gezond Gewicht (JOGG)

Dit rapport is gratis te downloaden op <https://doi.org/10.18174/444434> of op www.wur.nl/wfbr (onder publicaties).

© 2018 Wageningen Food & Biobased Research, instituut binnen de rechtspersoon Stichting Wageningen Research.

Het is de opdrachtgever toegestaan dit rapport integraal openbaar te maken en ter inzage te geven aan derden. Zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Wageningen Food & Biobased Research is het niet toegestaan:

- a. dit door Wageningen Food & Biobased Research uitgebrachte rapport gedeeltelijk te publiceren of op andere wijze gedeeltelijk openbaar te maken;
- b. dit door Wageningen Food & Biobased Research uitgebrachte rapport, c.q. de naam van het rapport of Wageningen Food & Biobased Research, geheel of gedeeltelijk te doen gebruiken ten behoeve van het instellen van claims, voor het voeren van gerechtelijke procedures, voor reclame of antireclame en ten behoeve van werving in meer algemene zin;
- c. de naam van Wageningen Food & Biobased Research te gebruiken in andere zin dan als auteur van dit rapport.

Postbus 17, 6700 AA Wageningen, T 0317 48 00 84, E info.wfbr@wur.nl, www.wur.nl/wfbr.
Wageningen Food & Biobased Research is onderdeel van Wageningen University & Research.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, hetzij mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. De uitgever aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele fouten of onvolkomenheden.

Inhoud

1	Inleiding	9
1.1	Doelstelling	10
2	Methode	11
2.1	Aanpak	11
2.2	Vragenlijst	11
2.3	Data analyse	12
3	Resultaten	13
3.1	Deelnemers	13
3.2	Hoe gaat het mee en wie maakt het klaar?	14
3.3	Overzicht losse vragen percepties ouders	15
4	Factoranalyse	17
4.1	Motieven 10-uurtje	18
4.2	Voor- en nadelen G&F tijdens 10-uurtje	18
4.3	Gedrag en ervaringen ouders	19
5	Samenhang tussen demografische kenmerken en de determinanten van gedrag (factoren)	20
6	Samenhang tussen gedrag & houding ouders en determinanten van gedrag	22
7	Aantrekkelijkheid van de gevraagde strategieën om G&F consumptie tijdens 10-uurtje te stimuleren	25
7.1	Eigen suggesties van ouders om het eten van G&F te stimuleren	26
7.2	Idee van een G&F abonnement	26
8	Samenhang tussen type ouders en aantrekkelijkheid van strategieën	29
9	Conclusies	32
9.1	Discussiepunten	35
9.2	Conclusie	35

Woord vooraf

Kinderen zijn de consumenten van de toekomst en eetgewoonten worden al op jonge leeftijd aangeleerd. Daarom is het belangrijk om kinderen van jongs af aan te leren om voldoende groente en fruit te eten. Jong geleerd is oud gedaan! Binnen de PPS *Groente en fruit op school, vanzelfsprekend! De rol van de ouders en school*, wordt onderzocht hoe de beschikbaarheid van groente en fruit tijdens het 10-uurtje op school verhoogd kan worden. Het ultieme doel daarbij is: groente en fruit eten tijdens het 10-uurtje is voor alle kinderen, ouders en scholen in Nederland een vanzelfsprekendheid.

Het onderzoek in dit rapport is uitgevoerd door Gertrude Zeinstra, projectleider en onderzoeker Consumer Science & Health, in samenwerking met Mariska Nijenhuis-de Vries, onderzoeker Consumer Science en Health, en Annemien Haveman-Nies, Strategic Communication. Het PPS project wordt uitgevoerd in samenwerking met Steunpunt Smaaklessen & EU-Schoolfruit (Wieteke van Wijhe en Marlies Willemsen- Regelink); zij hebben ook een belangrijke bijdrage geleverd aan de opzet van de vragenlijst. Daarnaast een woord van dank voor Denise van Wolferen, studente Humane Voeding, zij heeft een grote bijdrage geleverd aan dit vragenlijstonderzoek. Ook de consortiumpartners en een aantal WUR collega's zijn wij erkentelijk voor het geven van feedback op de vragen in de vragenlijst. Tot slot willen wij alle ouders en scholen heel hartelijk danken voor hun deelname aan dit vragenlijstonderzoek.

Met vriendelijke groet,

Namens het projectteam Wageningen University & Research,

Dr. ir. Gertrude G. Zeinstra,
Wageningen Food & Biobased Research

Samenvatting

Nederlandse kinderen eten te weinig groente en fruit. Eén van de manieren om hun groente- en fruitconsumptie te bevorderen, is om het eten van groente en fruit tijdens het 10-uurtje op school te stimuleren. Dat is de insteek van het PPS project *Groente en fruit op school, vanzelfsprekend! De rol van de ouders en school* (TU 16007). Er is weinig bekend over hoe ouders denken over het 10-uurtje en de rol van groente en fruit daarin.

Het voorliggende document is het resultaat van een vragenlijstonderzoek dat uitgevoerd is door de onderzoekers van Wageningen Food & Biobased Research. Het onderzoek is uitgevoerd in het kader van de PPS Groente en fruit op school, vanzelfsprekend! De rol van ouders en school (TU 16007) en gefinancierd door het Ministerie van Economische Zaken en de private partijen die participeren in de PPS. Het doel van dit vragenlijstonderzoek was om meer inzicht te krijgen in de motieven, percepties en gedragingen van ouders ten aanzien van het 10-uurtje en de rol van groente en fruit (=G&F) daarin. Daarnaast is onderzocht hoe aantrekkelijk ouders verschillende strategieën vinden om de groente- en fruitconsumptie tijdens het 10-uurtje te stimuleren. De onderzoekers hebben een objectief en onafhankelijk onderzoek uitgevoerd om antwoord te krijgen op deze onderzoeksvragen.

Op basis van literatuur en praktijk- en onderzoekservaringen vanuit het projectconsortium is een vragenlijst ontwikkeld. In deze vragenlijst kwamen zes thema's aan bod:

1. Motieven van ouders voor keuze van het 10-uurtje;
2. Voor- en nadelen van G&F als 10-uurtje;
3. Gedrag en ervaringen van ouders thuis rondom G&F;
4. Huidige situatie rondom het 10-uurtje en G&F meebrenggedrag;
5. De schoolsituatie;
6. Aantrekkelijkheid van strategieën, met speciale aandacht voor interesse, percepties en betaalbaarheid van een abonnement.

De vragenlijst is digitaal uitgezet onder ouders via circa 90 scholen. Ouders vulden de vragenlijst in voor hun jongste kind op de basisschool. De Sociaal Ethische Commissie van Wageningen University heeft dit onderzoek goedgekeurd.

In totaal hebben 1141 ouders de vragenlijst ingevuld. Dit was meestal de moeder (89%), een ouder van Nederlandse afkomst (93%) en de ouders waren met name middel (45%) en hoog (46%) opgeleid. De kinderen waren gemiddeld 7.4 ± 2.4 jaar oud. Circa twee derde van de ouders gaf aan dat de school van hun kind regels had over wat er gegeten mag worden tijdens het 10-uurtje. Eveneens twee derde gaf aan dat de school deelneemt aan het EU-schoolfruit-programma. Gemiddeld genomen kregen de kinderen 4.1 ± 1.3 keer per week G&F mee naar school voor het 10-uurtje. De meeste kinderen (>80%) nemen G&F mee in een bakje; meestal één soort en meestal wordt dit 's ochtends klaar gemaakt door hun ouders.

De belangrijkste motieven voor de keuze van het 10-uurtje zijn voor ouders: *Gezondheid*, *Gevoel van controle* en *Voorkeuren kind*. De ouders in dit onderzoek erkenden dat het eten van groente en fruit verschillende voordelen met zich meebrengt (Gemiddelde van 5.4 op een 7-puntsschaal): kinderen leren een goede gewoonte en krijgen zo voldoende voedingsstoffen binnen om te groeien. Ook de bijdrage aan een goede gezondheid op de lange termijn en de bijdrage aan een gezond gewicht vonden de ouders belangrijke voordelen. Deze groep ouders ervoer relatief weinig barrières bij het meegeven van G&F voor het 10-uurtje van hun kind: dit gold voor zowel de *Product-gerelateerde nadelen*, als de *Ouder-ervaren nadelen* en *Sociale tegenwerking*. Deze ouders lijken hun kind thuis een gunstige omgeving te bieden voor gezond eetgedrag, want hun zelf-gerapporteerde score op positieve ouderpraktijken was hoog: 6.1 op een 7-puntsschaal. Ook gaven de ouders aan dat hun kind groente en fruit lekker vindt (Gemiddelde van 5.7).

Verskillende demografische kenmerken, motieven, percepties en gedragingen van ouders thuis waren gerelateerd aan de houding en het gedrag van ouders omtrent G&F tijdens het 10-uurtje. De ouders die het vaakst (4-5 dagen) G&F mee geven aan hun kind (gedrag), hebben jongere kinderen, zijn hoger opgeleid, hebben hun kinderen op scholen waar voedingsregels zijn voor het 10-uurtje, hechten meer belang aan de motieven *Gezondheid* en *Bewuste productie*, verwachten meer voordelen als hun kind elke dag G&F eet tijdens het 10-uurtje en ervaren minder barrières bij het meegeven van G&F (zowel product-gerelateerd, als sociale tegenwerking als ouder-ervaren nadelen). Daarnaast bieden zij het kind thuis een positievere omgeving qua ouderpraktijken, gaan planmatiger om met het 10-uurtje van hun kind, hebben kinderen die G&F lekkerder vinden en geven hun kind relatief vaker keuze. Vergelijkbare resultaten kwamen naar voren voor de ouders die het belangrijk vinden dat hun kind vijf dagen per week G&F eet tijdens het 10-uurtje (houding).

Naarmate de kinderen ouder waren, werd er minder vaak G&F meegenomen voor het 10-uurtje en vonden ouders het minder nodig dat hun kind vijf dagen per week G&F eet tijdens het 10-uurtje. Daarnaast nam het belang van het motief *Gezondheid* af naarmate het kind ouder was, terwijl ouders meer *Productgerichte nadelen* en *Sociale tegenwerking* rapporteerden als het kind ouder was. Deze bevindingen impliceren dat we naast interventies voor jonge kinderen ook gericht op de oudere groepen van de basisschool en hun ouders moeten inzetten om gezond G&F eetgedrag te behouden en te stimuleren.

Hoewel er relatief laag gescoord werd op de barrières bij het meegeven van G&F, was er een negatieve relatie tussen ervaren barrières enerzijds en het gedrag en de houding van ouders anderzijds. Dit betekent dat bepaalde nadelen van G&F wel degelijk een barrière kunnen zijn, juist bij de ouders waar het wat minder goed lukt om elke dag G&F mee te geven. Iets vergelijkbaars geldt voor *Verwachte voordelen* en *Positieve ouderpraktijken*, die beide hoog gescoord werden. Deze twee determinanten waren positief geassocieerd met het gedrag en de houding van ouders. Het is van belang om deze aspecten mee te nemen bij interventies rondom het meegeven van groente en fruit voor het 10-uurtje op school.

Wat betreft de aantrekkelijkheid van strategieën om de groente- en fruitconsumptie te stimuleren op school, werd geen enkele strategie negatief beoordeeld. Activiteiten met kinderen op school, ouder-kind activiteiten op school, de leerkracht als rolmodel en een leuk en praktisch meeneem-bakje kwamen als meest aantrekkelijk uit de bus. Een consequent beeld dat naar voren kwam, is dat ouders die het hoogst scoorden op de motieven *Gezondheid* en *Bewuste productie*, op de *Verwachte voordelen van het eten van G&F*, en op *Positieve ouderpraktijken* alle nagevraagde strategieën aantrekkelijker vonden dan de ouders die lager scoorden op deze determinanten van gedrag. Dit impliceert dat ouders die meer gezondheidsbewust zijn, het überhaupt aantrekkelijker vinden dat er actie ondernomen wordt om de G&F consumptie van hun kind te stimuleren.

Ouders stonden neutraal tegenover een abonnement waarbij op vijf dagen per week G&F op school geleverd wordt voor het 10-uurtje. Het gewenste aantal dagen voor een G&F abonnement kwam gemiddeld op 2.6 dagen per week uit. Ruim een derde van de ouders (38%) zou bereid zijn om te betalen voor een G&F abonnement. Het bedrag dat ouders zeggen te willen betalen voor een 3-dagen abonnement is €2,09 ± 1.15 per week. Dit bedrag is onafhankelijk van opleidingsniveau. Indien de ouders informatie kregen (1 stuk fruit kost €0,28 in de supermarkt), dan daalde dit bedrag naar €1,54 ± 1.30 per week.

Het hoge aantal respondenten, de brede insteek van het vragenlijstonderzoek en de goed interpreteerbare factoren van de factoranalyse zijn sterke punten van het onderzoek. Een beperking van vragenlijstonderzoek is dat het een momentopname is, er kunnen geen uitspraken gedaan worden over oorzaak-gevolg relaties. Daarnaast hebben de resultaten betrekking op de groep ouders die de vragenlijst ingevuld heeft. Hierdoor is het beeld dat naar voren komt over het eten en het belang van G&F tijdens het 10-uurtje, mogelijk wat positiever dan wanneer alle ouders in Nederland de vragenlijst ingevuld hadden.

Conclusie

Dit onderzoek laat zien dat ouders ook op school een belangrijke rol spelen bij het G&F eetgedrag van hun kind. De belangrijkste motieven voor de keuze van het 10-uurtje waren voor ouders: gezondheid, gevoel van controle en voorkeuren kind. Hoewel de groep ouders laag scoorden op de product-gerelateerde, ouder-ervaren en sociale barrières, bleken deze barrières negatief samen te hangen met het G&F meegeefgedrag van de ouders en hun houding. De ouders erkenden dat het eten van G&F tijdens het 10-uurtje verschillende voordelen met zich meebrengt en leken hun kinderen een gezonde omgeving thuis te bieden door hun eigen positieve gedrag (ouderpraktijken). Deze verwachte voordelen en positieve ouderpraktijken hingen positief samen met het G&F meegeefgedrag van de ouders en hun houding. Dit betekent dat interventies op school aandacht moeten besteden aan mogelijke en ervaren barrières bij het meegeven van groente en fruit voor het 10-uurtje op school, de erkende voordelen moeten benadrukken en in moeten zetten op positieve ouderpraktijken thuis. Daarnaast zagen we dat hoe ouder de kinderen waren, hoe minder vaak er G&F werd meegenomen voor het 10-uurtje en hoe minder nodig ouders het vonden dat hun kind vijf dagen per week G&F eet tijdens het 10-uurtje. Dit betekent dat er naast interventies op jonge leeftijd, ook interventies geïmplementeerd moeten worden voor de oudere kinderen (klassen) op de basisschool. De resultaten van dit vragenlijstonderzoek hebben waardevolle inzichten gegeven voor onderzoek en interventies rondom het bevorderen van de groente- en fruitconsumptie tijdens het 10-uurtje op school.

1 Inleiding

Kinderen in Nederland eten onvoldoende groente en fruit. Van de 4-12 jarigen eet slechts een kleine 20% de hoeveelheid fruit per dag zoals aanbevolen in de Schijf van Vijf. Voor groente ligt dit percentage op slechts 5% (Van Rossum et al, 2016). De groente- en fruitconsumptie van kinderen wordt beïnvloed door veel verschillende factoren. Deze kunnen onderverdeeld worden in factoren gerelateerd aan het kind, het product en de omgeving.

Voorbeelden van factoren t.a.v. het kind zijn bijvoorbeeld leeftijd, geslacht en individuele voorkeuren. Meisjes eten vaak meer groente en fruit dan jongens en de inname daalt met de leeftijd (Rasmussen et al, 2006). Individuele voorkeuren zijn een belangrijke determinant van inname: kinderen eten wat ze lekker vinden en laten staan wat ze niet lusten (Birch, 1979).

Ten aanzien van product gerelateerde kenmerken, laat onderzoek zien dat kinderen fruit vaak lekkerder vinden dan groente (Cooke & Wardle, 2005; Nepper et al, 2017). Ook vinden kinderen knapperige groenten vaak lekkerder dan groenten met minder bite (Zeinstra et al, 2010).

In de omgeving spelen ouders een grote rol bij het eetgedrag van kinderen. Hun eigen groente- en fruitconsumptie, hun voorbeeldgedrag, de beschikbaarheid van groente en fruit thuis zijn allemaal gerelateerd aan de groente- en fruitconsumptie van hun kind (Fisher et al, 2002; Savage et al, 2007; Yee et al, 2017). Ook de school speelt een belangrijke rol. Sommige scholen hebben duidelijke regels omtrent eten en drinken en dit heeft invloed op wat de kinderen meenemen naar school (Van Ansem et al, 2013).

Eén van de manieren om de groente- en fruitconsumptie bij kinderen te verhogen, is om de beschikbaarheid van groente en fruit tijdens het 10-uurtje op school te stimuleren. Dat is het doel van het PPS project Groente en fruit op school, vanzelfsprekend! De rol van de ouders en school (TU 16007). In Nederland is groente- en fruitverstrekking op bijna alle scholen de verantwoordelijkheid van de ouders. Er is weinig bekend over hoe ouders denken over het 10-uurtje en de rol van groente en fruit daarin. Daarom is er binnen dit project een vragenlijstonderzoek bij ouders uitgevoerd om meer inzicht te krijgen in dit onderwerp vanuit het perspectief van ouders.

Dit onderzoek is uitgevoerd door Wageningen Food & Biobased Research in het kader van PPS Project Groente en fruit op school, vanzelfsprekend! De rol van ouders en school (TU 16007). Het onderzoek is gefinancierd door het Ministerie van Economische Zaken en de private partijen die participeren in de PPS. De onderzoekers hebben een objectief en onafhankelijk onderzoek uitgevoerd om antwoord te krijgen op de onderzoeksvragen.

1.1 Doelstelling

De doelstelling van het vragenlijstonderzoek is om meer inzicht te krijgen in de motieven, percepties en gedragingen van ouders ten aanzien van het 10-uurtje en de rol van groente en fruit daarin. Daarnaast wordt onderzocht hoe aantrekkelijk ouders een selectie van strategieën vinden om de groente- en fruitconsumptie tijdens het 10-uurtje te stimuleren.

De specifieke onderzoeksvragen waren:

- Wat zijn de motieven van ouders bij de keuze van het 10-uurtje voor hun kind?
- Wat is de houding en het gedrag van de ouders omtrent groente en fruit voor het 10-uurtje?
- Welke factoren zijn gerelateerd aan de houding en het gedrag omtrent groente en fruit tijdens het 10-uurtje?
- Welke ouders geven vaak groente en fruit mee aan hun kind (segmentatie 1)?
- Welke ouders vinden het belangrijk dat hun kind elke dag groente en fruit eet tijdens het 10-uurtje (segmentatie 2).
- Hoe aantrekkelijk vinden ouders verschillende strategieën om de groente- en fruitconsumptie tijdens het 10-uurtje te stimuleren?
- Hebben bepaalde ouders voorkeuren voor bepaalde strategieën om de groente- en fruitconsumptie tijdens het 10-uurtje te stimuleren (segmentatie 3)

2 Methode

2.1 Aanpak

In november 2017 is er een vragenlijst uitgezet onder ouders via circa 90 scholen. Ouders konden de vragenlijst digitaal invullen en hen werd gevraagd om de vragen in te vullen voor hun jongste kind op de basisschool. De Sociaal Ethische Commissie van Wageningen University heeft dit onderzoek goedgekeurd.

2.2 Vragenlijst

Op basis van literatuur en praktijk- en onderzoekservaringen vanuit het project consortium is een vragenlijst ontwikkeld. De volgende zes thema's kwamen aan bod in de vragenlijst:

1. Motieven van ouders voor keuze van het 10-uurtje
2. Voor- en nadelen van groente en fruit als 10-uurtje
3. Gedrag en ervaringen thuis van ouders rondom G&F
4. Huidige situatie rondom het 10-uurtje en G&F meebrenggedrag
5. Schoolsituatie: regels + deelname EU-schoolfruit
6. Aantrekkelijkheid van strategieën, met speciale aandacht voor interesse, percepties en betaalbaarheid van een abonnement.

In Tabel 1 staat per thema een toelichting. De meeste vragen konden beantwoord worden op een 7-puntsschaal met de uitersten helemaal niet mee eens (1) tot helemaal mee eens (7). Bij de vragen rondom de aantrekkelijkheid van strategieën waren de uitersten van de 7-puntsschaal helemaal niet aantrekkelijk (1) tot heel erg aantrekkelijk (7).

Tabel 1 Toelichting zes thema's in de vragenlijst

Onderwerp	Verklaring	Voorbeeld	Referentie
1. Motieven van ouders voor het type 10-uurtje.	Een verkorte versie van de voedselkeuze vragenlijst, ontwikkeld door Steptoe. Het doel van dit onderdeel was om de motieven te achterhalen die ouders belangrijk vinden voor het 10-uurtje.	Voor het 10-uurtje van mijn kind vind ik het belangrijk dat het betaalbaar is.	Steptoe et al, 1995; Onwezen et al, 2011
2. Voor- en nadelen van fruit en groente als 10-uurtje.	Het beoordelen van ervaren voor- en nadelen bij groente en fruit als 10-uurtje. Wanneer deze voor- en nadelen bekend zijn kan er actie worden ondernomen om de nadelen te verminderen en de voordelen te vergroten, wat kan leiden tot een verhoogde inname van fruit en groente als 10-uurtje.	Ik heb geen tijd om groente en fruit klaar te maken voor het 10-uurtje.	Jongenelis et al, 2017
3. Huidige gedrag t.a.v. het 10-uurtje.	Hoe vaak nemen kinderen groente en fruit mee naar het 10-uurtje op school? Vervolg vragen zoals in welke vorm kinderen groente en fruit meekrijgen, hoe het mee naar school wordt genomen, hoeveel verschillende soorten groente en fruit ze krijgen, en wanneer ouders het tussendoortje klaarmaken zijn van belang om inzicht te krijgen in het huidige gedrag.	Hoeveel dagen per week heeft uw kind meestal groente en fruit mee voor het 10-uurtje op school?	-
4. Voedingsregels (beleid) op school	Twee vragen zijn opgenomen in de vragenlijst om regels rondom het 10-uurtje en participatie in het EU-Schoolfruitprogramma te beoordelen.	Heeft de school van uw kind regels over wat er gegeten mag worden tijdens het 10-uurtje?	Van Ansem et al, 2013
5. Gedrag en ervaringen van ouders gerelateerd aan G&F en het 10-uurtje.	Om inzicht te krijgen het gedrag van ouders en hun ervaringen, zoals planning, voorbeeldgedrag, discussiëren, beschikbaarheid en toegankelijkheid van G&F.	In ons gezin is er alle dagen van de week groente en fruit in huis.	Van Ansem et al, 2013; Haß et al, 2017; Gross et al, 2010; Musher-Eizenman & Holub, 2007

Onderwerp	Verklaring	Voorbeeld	Referentie
6. De aantrekkelijkheid van strategieën om de inname van fruit en groente tijdens het 10-uurtje te verhogen.	Vanuit voorgaande fasen en brainstorm sessies met het project team en consortium, zijn een aantal interessante strategieën geïdentificeerd om de G&F consumptie tijdens het 10-uurtje op school te stimuleren. Om aan te kunnen sluiten bij wensen van ouders, is inzicht nodig in hoe aantrekkelijk ouders deze strategieën vinden.	Een fruitschaal in elke klas, die gevuld wordt door alle kinderen.	Literatuur, eerdere fasen van dit project + projectteam; "PPS Groente en Fruit vanzelfsprekend"

2.3 Data analyse

Bij de vragen met een 7-punsschaal als antwoordcategorie zijn er gemiddeldes en standaard deviaties berekend. Bij de overige vragen zijn de percentages berekend. Een Principle component analyse met Varimax rotatie is toegepast om de losse vragen (motieven, voor- en nadelen en het gedrag van de ouders) in de vragenlijst samen te vatten in onderliggende factoren (determinanten van gedrag). Met behulp van t-testen, ANOVA's, Chi-kwadraat toetsen en de berekening van correlatiecoëfficiënten (Spearman) zijn verbanden onderzocht.

3 Resultaten

3.1 Deelnemers

In totaal hebben 1141 ouders de vragenlijst ingevuld voor hun jongste kind op de basisschool (Response van 8% =1141/14490). De kenmerken van de deelnemers staan hieronder in Tabel 2 Kenmerken deelnemers.

Tabel 2 Kenmerken deelnemers van het vragenlijstonderzoek *

Ouders	N (%) of Gemiddelde ± SD	Kinderen ^A	N (%) of Gemiddelde ± SD
Leeftijd (n=1086)	39.22 ± 5.53	Leeftijd (n=1116)	7.38 ± 2.35
Ingevuld door (n=1141)		Geslacht (n=1141)	
- Moeder / verzorgster	1019 (89.3%)	- Jongen	610 (53.5%)
- Vader / verzorger	122 (10.7%)	- Meisje	531 (46.5%)
Geboorteland (n=1141)		Groep op basisschool (n=1141)	
- Nederland	1061 (93.0%)	- Groep 1	203 (17.8%)
- Suriname	5 (0.4%)	- Groep 2	207 (18.1%)
- Nederlandse Antillen	5 (0.4%)	- Groep 3	164 (14.4%)
- Turkije	10 (0.9%)	- Groep 4	148 (13.0%)
- Marokko	16 (1.4%)	- Groep 5	125 (11.0%)
- Anders	44 (3.9%)	- Groep 6	102 (8.9%)
Opleidingsniveau (n=1141)		- Groep 7	105 (9.2%)
- Laag	96 (8.4%)	- Groep 8	87 (7.6%)
- Midden	518 (45.4%)	Dagen per week G&F ^B als 10-uurtje	4.13 ± 1.30
- Hoog	527 (46.2%)	- Nooit (0 dagen)	32 (2.8%)
Kinderen in gezin (n=1141)		- 1 dag per week	33 (2.9%)
- 1 kind	165 (14.5%)	- 2 dagen per week	80 (7.0%)
- 2 kinderen	644 (56.4%)	- 3 dagen per week	147 (12.9%)
- 3 kinderen	250 (21.9%)	- 4 dagen per week	167 (14.6%)
- 4 kinderen	65 (5.7%)	- 5 dagen per week	682 (59.8%)
- 5 of meer kinderen	17 (1.5%)		
School voedsel beleid (n=1141)			
- Ja	755 (66.2%)		
- Nee	172 (15.1%)		
- Ik weet het niet	214 (18.8%)		
EU-schoolfruit (n=1141)			
- Ja	716 (62.8%)		
- Niet dit jaar, maar voorgaande jaren.	67 (5.9%)		
- Nee	47 (4.1%)		
- Ik weet het niet	311 (27.3%)		

*n varieert door missende waarden

^A Ouders vulden de vragenlijst in voor hun jongste kind op de basisschool

^B G&F = groente en fruit

Meestal vulde de moeder de vragen in (89%) en 93% van de ouders was van Nederlandse afkomst. De ouders waren met name middel (45%) en hoog (46%) opgeleid. De kinderen waren gemiddeld ruim zeven jaar oud, met ongeveer gelijke aantallen jongens en meisjes. De kinderen zijn mooi verdeeld over de groepen, met zoals verwacht, meer kinderen in de jongere groepen.

Twee derde van de ouders gaf aan dat de school van hun kind regels had over wat er gegeten mag worden tijdens het 10-uurtje. Bijna evenveel ouders (63%) gaven aan dat de school deelneemt aan het EU-schoolfruit-programma (20 weken lang 3x per week gratis fruit op school geleverd), met een aanzienlijk deel 'weet ik niet' (27%).

De ouders gemiddeld genomen gaven aan dat hun kind 4x per week G&F mee krijgt naar school voor het 10-uurtje. Meer dan de helft van de ouders (60%) gaf aan dat hun kind vijf dagen in de week G&F mee krijgt naar school, 25% krijgt dit 1-3x per week. Slechts 3% heeft nooit G&F mee.

3.2 Hoe gaat het mee en wie maakt het klaar?

De kinderen die wel eens groente en fruit meenemen voor het 10-uurtje op school, nemen meestal één soort fruit of groente mee (82%). Dit gaat meestal mee in een gesloten bakje (82%; waarvan 4% een speciaal G&F vorm bakje gebruikt). De meeste ouders maken G&F voor het 10-uurtje van hun kind klaar in de ochtend (86%). Zie Tabel 3 voor de details.

Tabel 3 Aantal soorten, manier van meenemen en moment van klaarmaken voor G&F ^A

Variabelen	N (%)	Variabelen	N (%)
Aantal G&F soorten		Wanneer klaarmaken G&F?	
- 1 type per dag	932 (81.7%)	- De avond ervoor	80 (7.0%)
- 2 types per dag	157 (13.8%)	- In de ochtend	980 (85.9%)
- 3 types per dag	20 (1.9%)	- Mijn kind doet dit zelf	49 (4.3%)
Hoe zit het in de schooltas?		Hoe heeft uw kind dit mee?	
- In een afgesloten bakje/trommeltje	888 (77.8%)	- Meestal in stukjes gesneden.	365 (32.0%)
- In een doosje in de vorm van groente/ fruit	49 (4.3%)	- Soms in stukjes gesneden, soms als geheel.	579 (50.7%)
- In een zakje	40 (3.5%)	- Meestal als geheel.	165 (14.5%)
- Los in de schooltas	73 (6.4%)		

*n=1109 door het feit dat 32 ouders 'nooit' hebben ingevuld bij het aantal dagen dat zij G&F meegeven, en daardoor niet de daaropvolgende vragen kregen

^A G&F = groente en fruit

Tabel 4 laat zien dat er een significante relatie is tussen leeftijdsgroep en hoe G&F meegenomen wordt naar school (Chi-kwadraat: $p < 0.001$). Zoals verwacht, wordt er bij de jongere kinderen vaker gesneden meegenomen en bij de oudere kinderen vaker als geheel.

Tabel 4 De manier waarop G&F meegenomen wordt naar school per groep (klas)

	Groep				
	1+2 N (%)	3+4 N (%)	5+6 N (%)	7+8 N (%)	Totaal N (%)
Meestal in stukjes gesneden	162 (39.6%)	96 (31.5%)	59 (27.2%)	48 (27.0%)	365 (32.9%)
Soms in stukjes, soms als geheel	207 (50.6%)	170 (55.7%)	125 (57.6%)	77 (43.3%)	579 (52.2%)
Meestal als geheel	40 (9.8%)	39 (12.8%)	33 (15.2%)	53 (29.8%)	165 (14.9%)
Totaal	409 (100%)	305 (100%)	217 (100%)	178 (100%)	1109 (100)

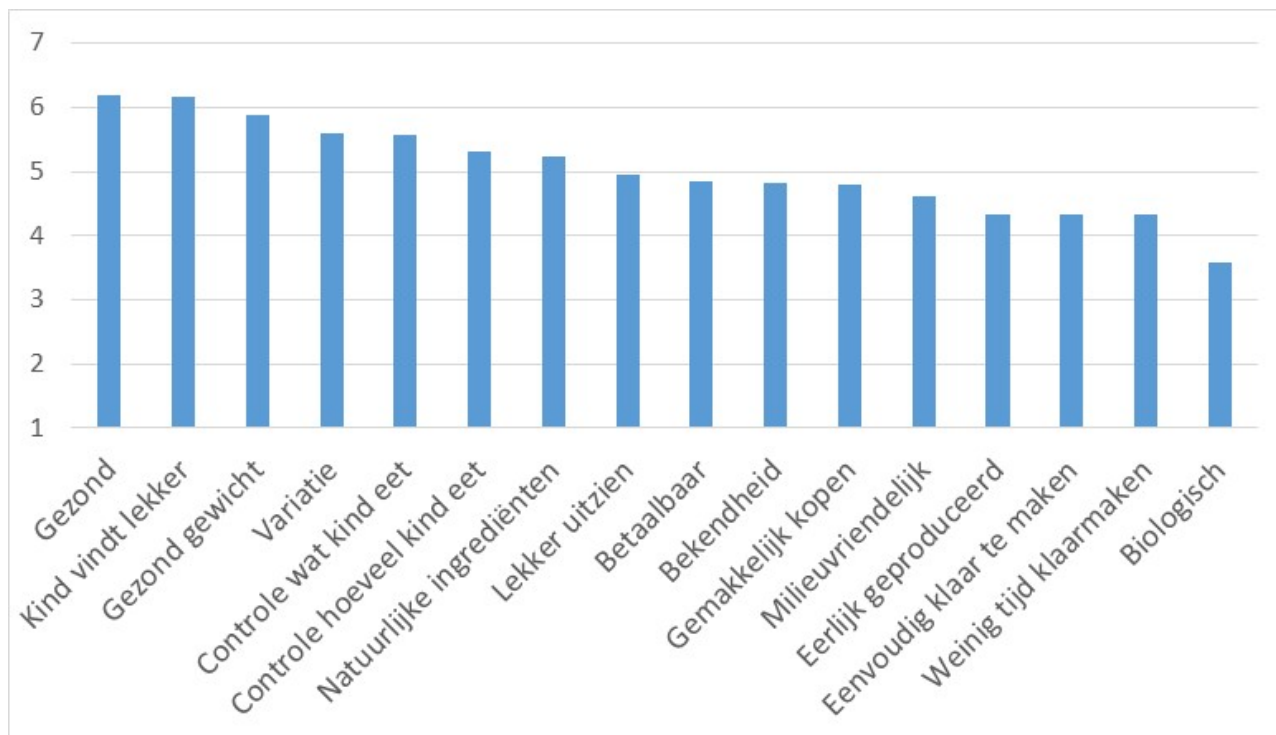
De gegevens uit Tabel 5 laten zien dat het afgesloten bakje iets minder vaak meegenomen lijkt te worden bij oudere groepen en dat in een zakje of los in de schooltas toeneemt met de leeftijd (Chi-kwadraat: $p = 0.001$). Enige voorzichtigheid is hier geboden omdat het grootste deel van de kinderen een bakje meeneemt, waardoor het aantal kinderen bij de andere antwoordmogelijkheden erg klein wordt.

Tabel 5 De manier waarop fruit en groente in de schooltas zit per groep (klas)

	Groep				
	1+2 N (%)	3+4 N (%)	5+6 N (%)	7+8 N (%)	Totaal N (%)
In een afgesloten bakje/trommeltje	350 (85.6%)	240 (78.7%)	165 (76.0%)	133 (74.7%)	888 (80.1%)
In een doosje in de vorm van groente/fruit (bijv. bananendoosjes of tomatendoosje)	18 (4.4%)	13 (4.3%)	10 (4.6%)	8 (4.5%)	49 (4.4%)
In een zakje	3 (0.7%)	10 (3.3%)	16 (7.4%)	11 (6.2%)	40 (3.6%)
Los in de schooltas	21 (5.1%)	19 (6.2%)	14 (6.5%)	19 (10.7%)	73 (6.6%)
Anders	17 (4.2%)	23 (7.5%)	12 (5.5%)	7 (3.9%)	59 (5.3%)
Totaal	409 (100%)	305 (100%)	217 (100%)	178 (100%)	1109 (100%)

3.3 Overzicht losse vragen percepties ouders

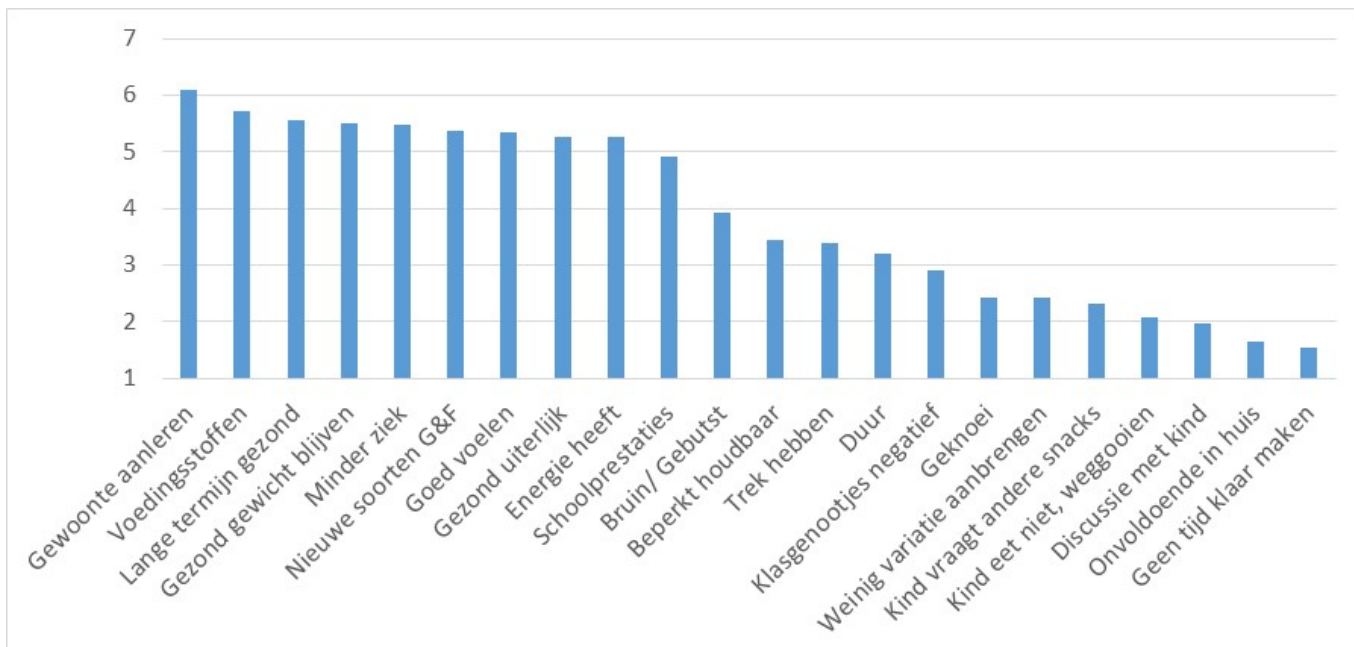
Figuur 1 toont de gemiddelde scores van de vragen over de motieven. Ouders vonden voor het 10-uurtje het belangrijkste (gemiddelde scores >5.5): 1) dat het gezond is, 2) dat hun kind het lekker vindt, 3) dat het bijdraagt aan gezond gewicht van het kind, 4) dat ze controle hebben over wat hun kind eet en 5) dat er variatie is (niet elke dag hetzelfde). Het laagst gescoord werd het motief 'biologisch' met een gemiddelde score van 3.5.

Figuur 1 Gemiddelde scores van de vragen over de motieven van ouders voor het 10-uurtje op een 7-puntsschaal (Voor het 10-uurtje van mijn kind, vind ik het belangrijk dat ...)

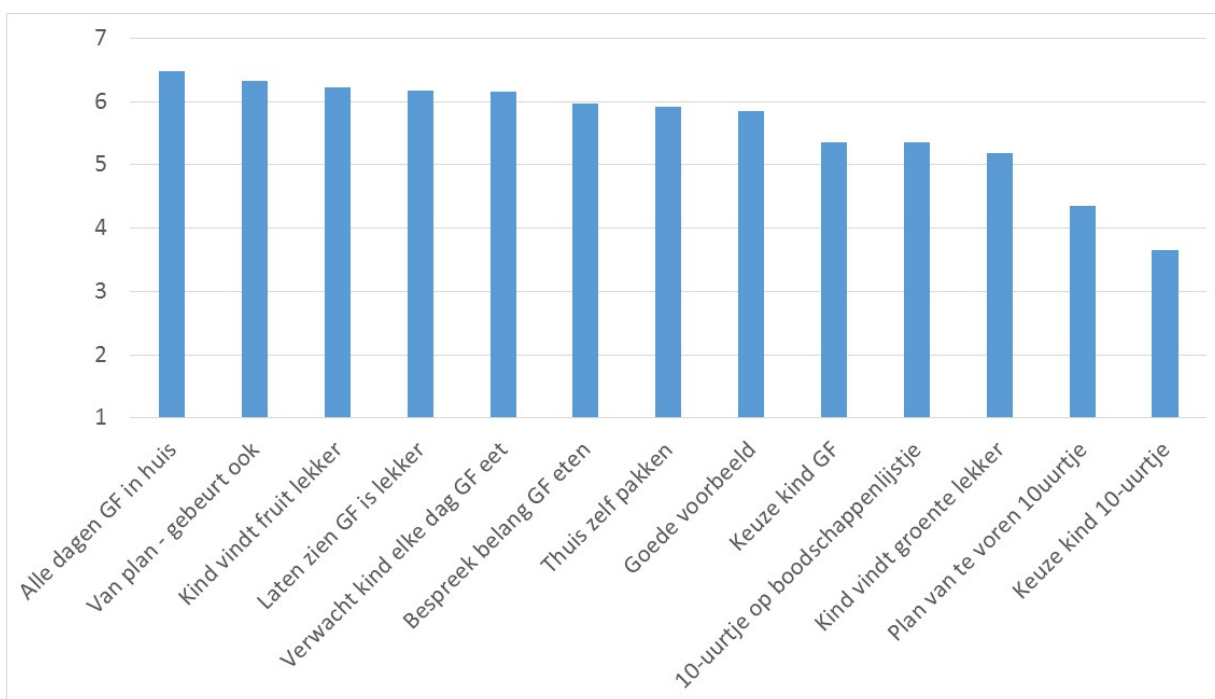
Veel ouders erkenden dat het eten van G&F tijdens het 10-uurtje voordelen met zich mee brengt: kinderen leren een goede gewoonte en krijgen zo voldoende voedingsstoffen binnen om te groeien. Ook de bijdrage aan een goede gezondheid op de lange termijn en de bijdrage aan een gezond gewicht vonden de ouders belangrijke voordelen, zie Figuur 2. Het voordeel dat als laagst gescoord werd (gemiddelde score van 4.9) was de stelling: Als mijn kind elke dag groente en fruit eet tijdens het 10-uurtje, dan verwacht ik dat mijn kind het goed doet op school.

Ouders scoorden lager dan neutraal (<4) op alle nagevraagde nadelen; zie Figuur 2. De ouders die de vragenlijst invulden, komen deze punten dus niet veel tegen bij het meegeven van groente en fruit voor het 10-uurtje op school. De relatief hoogst gescoorde nadelen waren: 1) dat groente en fruit snel bruin of gebutst wordt in de schooltas, 2) dat groente en fruit beperkt houdbaar zijn, en 3) dat mijn kind na het eten van groente en fruit nog steeds trek heeft. Allerlaagste scores (<2) kregen de stellingen 1) Ik heb geen tijd om G&F klaar te maken voor het 10-uurtje, 2) Ik heb meestal onvoldoende G&F in huis om mee te geven naar school, en 3) Mijn kind en ik hebben discussie over wat er mee gaat als 10-uurtje naar school.

Figuur 2 Verwachte voordelen en ervaren nadelen van groente en fruit voor het 10-uurtje op een 7-puntsschaal

De gemiddelde scores voor het gedrag en de ervaringen van ouders rondom G&F thuis, staan weergegeven in Figuur 3. Ouders scoorden hoog (>6) op de stellingen: 1) In ons gezin is er alle dagen van de week G&F in huis, 2) Als ik van plan ben om G&F mee te geven, dan gebeurt dat ook, 3) Mijn kind vindt fruit lekker, 4) Ik laat mijn kind zien dat G&F lekker is, en 5) Ik verwacht van mijn kind dat hij/ zij elke dag G&F eet. De enige stelling waarop lager dan neutraal gescoord werd, was de stelling: Mijn kind mag zelf bepalen wat hij/zij meeneemt als 10-uurtje (gemiddelde: 3.7).

Figuur 3 Gemiddelde scores voor het gedrag en ervaringen van ouders thuis rondom groente en fruit eten op een 7-puntsschaal

4 Factoranalyse

Een Principle Component Analyse (PCA) wordt gebruikt om onderliggende dimensies te vinden en de vragen samen te vatten in clusters. Tabel 6 toont het resultaat van deze factoranalyse: de factoren zijn goed te interpreteren en de verklaarde variantie is circa 60% per serie vragen (thema). Er zijn vijf factoren voor de motieven van ouders voor de keuze van het 10-uurtje, vier factoren rondom voor- en nadelen van G&F tijdens het 10-uurtje en vier factoren t.a.v. het gedrag en ervaringen van ouders rondom G&F tijdens het 10-uurtje. Twee vragen vallen buiten de factor structuur, omdat dit waarschijnlijk andere concepten zijn.

Tabel 6 Resultaat van de factoranalyse: clustering van losse vragen om inzicht te krijgen in de percepties en het gedrag van de ouders omtrent G&F tijdens het 10-uurtje

	R ²	Cronbach's alpha	Gemiddelde ± SD	Factor Loading
OUDERLIJKE MOTIEVEN VOOR HET 10-UURTJE	0.673			
Factor 1: bewuste productie	0.244	0.859	4.44 ± 1.33	
Bestaat uit natuurlijke ingrediënten				0.718
Biologische producten				0.851
Eerlijke productie				0.858
Milieuvriendelijk				0.814
Factor 2: gemak & betaalbaar	0.169	0.811	4.57 ± 1.31	
Eenvoudig klaar te maken				0.874
Kost weinig tijd om klaar te maken				0.878
Gemakkelijk te kopen (bij winkels in de buurt)				0.774
Betaalbaar				0.640
Factor 3: gezondheid	0.122	0.623	5.89 ± 0.88	
Gezond				0.667
Het draagt bij aan een gezond gewicht van mijn kind				0.666
Variatie (niet elke dag hetzelfde)				0.706
Factor 4: controle	0.071	0.835	5.45 ± 1.25	
Ik heb controle over wat mijn kind eet				0.879
Ik heb controle over hoeveel mijn kind eet				0.892
Factor 5: voorkeuren kind	0.067	0.551*	5.31 ± 0.97	
Het is bekend voor mijn kind				0.612
Het ziet er aantrekkelijk uit				0.812
Mijn kind vindt het lekker				0.679
VOOR- EN NADELEN VAN G&F ALS 10-UURTJE	0.599			
Factor 6: gezondheidsvoordelen	0.323	0.947	5.44 ± 1.11	
Voelt zich goed				0.848
Heeft veel energie				0.878
Doet het goed op school				0.811
Ziet er gezond uit				0.884
Blijft op langere termijn gezond				0.893
Blijft op een gezond gewicht				0.889
Wordt minder snel ziek				0.872
Krijgt voldoende voedingsstoffen binnen om te groeien				0.860
Leer een goede gewoonte aan				0.719
Leert nieuwe soorten G&F				0.591
Factor 7: product-gerelateerde nadelen	0.158	0.735	3.25 ± 1.28	
G&F wordt snel bruin of gebutst in de schooltas				0.727
G&F eten geeft geknoei in de klas				0.661
G&F zijn duur				0.716
G&F zijn maar beperkt houdbaar				0.790
Factor 8: ouder-ervaren barrières	0.068	0.616	1.87 ± 1.05	
Ik heb meestal onvoldoende groente en fruit in huis om mee te geven naar school				0.692
Ik heb geen tijd om G&F klaar te maken voor het 10-uurtje				0.789

	R ²	Cronbach's alpha	Gemiddelde ± SD	Factor Loading
Ik kan weinig variatie aanbrengen in het meegeven van G&F naar school				0.689
Factor 9: sociale tegenwerking	0.051	0.624	2.40 ± 1.17	
Mijn kind en ik hebben discussie over wat er mee gaat als 10-uurtje op school				0.780
Mijn kind vraagt om andere snacks voor het 10-uurtje op school				0.818
De klasgenootjes van mijn kind zijn negatief over G&F				0.556
OUDERLIJK GEDRAG GERELATEERD AAN HET 10-UURTJE	0.619			
Factor 10: positieve ouderpraktijken	0.321	0.818	6.09 ± 0.87	
Ik geef het goede voorbeeld aan mijn kind door zelf elke dag G&F te eten				0.648
Ik laat mijn kind zien dat G&F lekker is				0.735
In ons gezin is er alle dagen van de week G&F in huis				0.737
Thuis mag mijn kind altijd zelf G&F pakken				0.541
Ik verwacht van mijn kind dat hij/zij elke dag G&F eet				0.781
Ik bespreek met mijn kind waarom het belangrijk is om G&F te eten				0.740
Als ik van plan ben om G&F mee te geven naar school, dan gebeurt dit ook				0.608
Factor 11: action control	0.117	0.696	4.86 ± 1.66	
Het 10-uurtje van mijn kind staat op het boodschappenlijstje				0.845
Ik plan van te voren wat ik als 10-uurtje meegeef aan mijn kind				0.864
Factor 12: kind vindt G&F lekker	0.100	0.580*	5.70 ± 1.21	
Mijn kind vindt groente lekker				0.827
Mijn kind vindt fruit lekker				0.740
Factor 13: kind krijgt keuze	0.081	0.457*	4.51 ± 1.43	
Mijn kind mag zelf bepalen wat hij/zij meeneemt als 10-uurtje naar school				0.811
Mijn kind mag kiezen uit de G&F in huis, wat hij/zij meeneemt als 10-uurtje.				0.709
Vragen niet inbegrepen in de factorstructuur				
Mijn kind eet G&F niet op, waardoor ik het moet weggoaien.				
Mijn kind heeft daarna nog steeds trek				

G&F = Groente en fruit

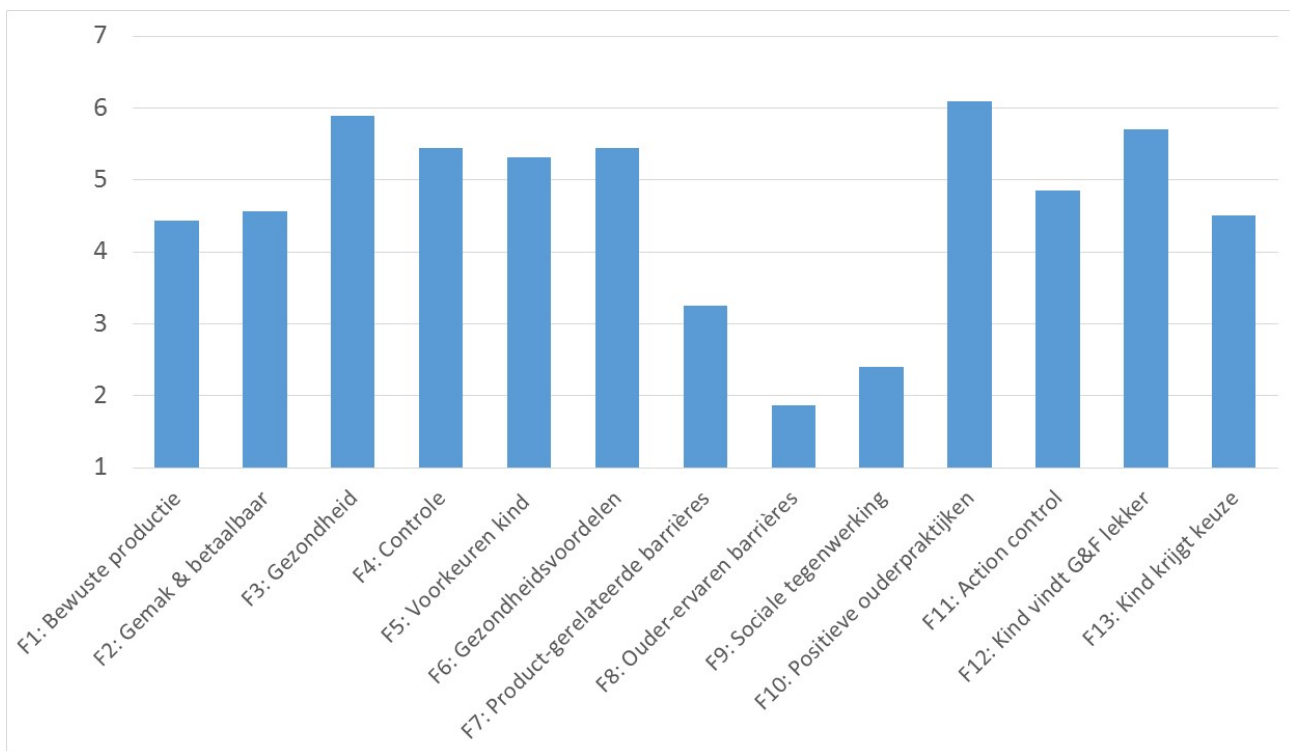
* Cronbach's alfa <0.60, verdient nader onderzoek

4.1 Motieven 10-uurtje

Figuur 4 laat zien dat ouders de hoogste scores (>5) gaven op de volgende motieven voor het 10-uurtje: *Gezondheid*, *Gevoel van controle* en *Voorkeuren kind*. Deze drie motieven laten ouders het zwaarst wegen bij de keuze voor het 10-uurtje van hun kind. De motieven *Gemak & betaalbaar* en *Bewuste productie* scoorden net boven neutraal, en lijken dus iets minder belangrijk te zijn voor deze ouders.

4.2 Voor- en nadelen G&F tijdens 10-uurtje

Ouders gaven een hoge score voor de gezondheidsvoordelen (Gemiddelde: 5.4 ± 1.1); dit geeft aan dat deze ouders over het algemeen gezondheidsvoordelen verwachten als hun kind elke dag G&F eet tijdens het 10-uurtje. De nadelen werden relatief laag gescoord (<3.3), wat aangeeft dat veel ouders het oneens waren met de nadelen; blijkbaar ervaren zij amper barrières. Van de nadelen werden de ouder-ervaren barrières het allerlaagst gescoord (gemiddelde: 1.9 ± 1.1), dan sociale tegenwerking (gemiddelde: 2.4 ± 1.2) en dan product-gerelateerde nadelen (Gemiddelde: 3.3 ± 1.3).

Figuur 4 De gemiddelde scores op de factoren (determinanten van gedrag) op een 7-puntsschaal (n=1141)

4.3 Gedrag en ervaringen ouders

Voor het gedrag en de ervaringen van ouders scoorden de positieve ouderpraktijken het hoogst (>6). Dit geeft aan dat ouders hun kind een goede omgeving bieden voor het aanleren van gezond eetgedrag: zij geven het goede voorbeeld aan het kind, zorgen dat er alle dagen van de week fruit en groente in huis is (beschikbaarheid) en bespreken met het kind waarom het eten van G&F belangrijk is. Ook de factor *Mijn kind vindt G&F lekker* scoorde relatief hoog (gemiddelde van 5.6). De factoren *Action control* en *Kind krijgt keuze* scoorden relatief het laagst bij de ervaringen en het gedrag van ouders, maar wel boven neutraal (>4).

5 Samenhang tussen demografische kenmerken en de determinanten van gedrag (factoren)

Er is onderzocht of er samenhang is tussen demografische kenmerken en de determinanten van gedrag (de PCA-factoren: motieven, voor- en nadelen van GF en het gedrag van de ouders). Wat betreft de kenmerken van het kind, is er gekeken naar de leeftijd en het geslacht van het kind. De leeftijd van het kind hing negatief samen met het motief *Gezondheid* ($r=-0.096$; $p=0.001$) en positief samen met *Productgerichte nadelen* ($r=0.11$; $p<0.001$) en *Sociale tegenwerking* ($r=0.11$; $p<0.001$). Dit betekent dat voor ouders het belang van het motief *Gezondheid* afneemt als het kind ouder wordt, terwijl ouders meer *Productgerichte nadelen* en *Sociale tegenwerking* ervaren als het kind ouder wordt. Het geslacht van het kind was alleen gerelateerd aan de factor *Kind vindt G&F lekker* (t-test; $p=0.003$; zie Bijlage 1). Ouders waren het vaker eens met de stellingen dat hun kind G&F lekker vindt als het meisjes betroffen (gemiddelde: 5.8 ± 1.2) in vergelijking met jongens (5.6 ± 1.2). Voor de motieven, voor- en nadelen en gedrag van de ouders waren er geen verschillen tussen jongens en meisjes.

Wat betreft de demografische kenmerken van de ouders, is er gekeken naar leeftijd van de ouders en opleidingsniveau. Leeftijd van de ouder hing positief samen met *Bewuste productie* ($r=0.09$; $p=0.003$), *Sociale tegenwerking* ($r=0.065$; $p=0.03$) en *Positieve ouderpraktijken* ($r=0.06$; $p=0.047$). Dit betekent dat naarmate de leeftijd van de ouder hoger is, zij meer belang hechten aan het motief *Bewuste productie*, zij meer *Sociale tegenwerking* ervaren en meer *Positieve ouderpraktijken* laten zien thuis.

Tabel 7 Samenhang opleiding ouders en PCA-factoren G&F

	Opleiding ouders			Significantie	
	laag n = 96	midden n = 518	hoog n = 527	F-waarde	p-waarde
Factor 1: Bewuste productie	4.23 ± 1.37 ^b	4.31 ± 1.40 ^{ab}	4.59 ± 1.2 ^a	7.171	0.001
Factor 2: Gemak & betaalbaar	4.59 ± 1.45	4.51 ± 1.31	4.61 ± 1.28	0.675	0.510
Factor 3: Gezondheid	5.84 ± 0.98	5.86 ± 0.90	5.92 ± 0.85	0.741	0.477
Factor 4: Controle	5.57 ± 1.28 ^a	5.57 ± 1.25 ^a	5.30 ± 1.24 ^a	6.355	0.002
Factor 5: Voorkeuren kind	5.48 ± 1.12 ^a	5.39 ± 0.98 ^{ab}	5.20 ± 0.93 ^b	6.893	0.001
Factor 6: Gezondheidsvoordelen	5.57 ± 1.19	5.47 ± 1.14	5.40 ± 1.06	1.234	0.291
Factor 7: Product-gerelateerde barrières	3.88 ± 1.37 ^a	3.45 ± 1.28 ^b	2.94 ± 1.19 ^c	35.124	0.000
Factor 8: Ouder-ervaren barrières	1.97 ± 1.18	1.90 ± 1.12	1.83 ± 0.95	1.008	0.365
Factor 9: Sociale tegenwerking	2.47 ± 1.13	2.44 ± 1.23	2.34 ± 1.13	1.092	0.336
Factor 10: Positieve ouderpraktijken	5.94 ± 1.01 ^b	6.04 ± 0.86 ^b	6.24 ± 0.75 ^a	10.498	0.000
Factor 11: Action control	4.83 ± 1.57	4.85 ± 1.65	4.87 ± 1.69	0.021	0.979
Factor 12: Kind vindt G&F lekker	5.56 ± 1.38	5.67 ± 1.23	5.76 ± 1.16	1.351	0.259
Factor 13: Kind krijgt keuze	4.81 ± 1.56 ^a	4.58 ± 1.41 ^{ab}	4.39 ± 1.42 ^b	4.703	0.009

Tabel 7 laat zien dat opleiding van de ouder samenhang met de motieven *Bewuste productie*, *Gevoel van controle* en *Voorkeuren kind*. Het belang van het motief *Bewuste productie* wordt groter naarmate de ouder hoger opgeleid is. Het belang van *Gevoel van controle* is het laagst bij hoog opgeleide ouders. En hoger opgeleide ouders hechten minder belang aan de *Voorkeuren van hun kind* bij de keuze van het 10-uurtje. Er waren geen verschillen tussen opleidingsniveaus in het belang dat ouders hechten aan de motieven *Gezondheid* en *Gemak & betaalbaar*. Opleidingsniveau van de ouder is niet gerelateerd aan de verwachte gezondheidsvoordelen als een kind vijf dagen per week G&F eet tijdens het 10-uurtje. Product-gerelateerde nadelen worden minder ervaren naarmate het opleidingsniveau van de ouder stijgt. Ook is er samenhang tussen het opleidingsniveau van de ouder en *Positieve ouderpraktijken* en de factor *Kind krijgt keuze*. Hoog opgeleide ouders scoren het hoogste op de *Positieve ouderpraktijken* en naarmate ouders hoger opgeleid zijn, krijgt het kind minder vaak keuze aangeboden.

Wat betreft kenmerken van de school, is er gekeken naar het wel of niet hebben van regels op school en wel of geen deelname aan het EU-Schoolfruit programma. Tabel 8 laat zien dat het wel of niet hebben van regels op school gerelateerd is aan *Gemak & betaalbaar*, *Gevoel van controle* en *Verwachte gezondheidsvoordelen*. Op scholen waar regels zijn voor het 10-uurtje hechten ouders meer waarde aan het motief *Gemak en betaalbaar* en vinden zij het *Gevoel van controle* minder belangrijk dan ouders op scholen waar geen regels zijn. Ook scoren ouders op scholen met regels hoger op de ervaren *Gezondheidsvoordelen* dan ouders op scholen die geen regels hebben.

Tabel 8 Samenhang regels op school en factoren G&F

	Regels school		T -waarde	p-waarde
	Ja N =755	Nee N = 172		
Factor 1: Bewuste productie	4.45 ± 1.32	4.33 ± 1.31	1.503	0.133
Factor 2: Gemak & betaalbaar	4.62 ± 1.29	4.39 ± 1.45	2.102	0.036
Factor 3: Gezondheid	5.92 ± 0.84	5.82 ± 0.93	1.335	0.182
Factor 4: Controle	5.44 ± 1.27	5.65 ± 1.11	-1.985	0.047
Factor 5: Voorkeuren kind	5.36 ± 0.96	5.25 ± 0.93	1.295	0.196
Factor 6: Gezondheidsvoordelen	5.49 ± 1.09	5.30 ± 1.19	2.052	0.040
Factor 7: Product-gerelateerde barrières	3.24 ± 1.27	3.24 ± 1.34	-0.022	0.982
Factor 8: Ouder-ervaren barrieres	1.84 ± 1.05	1.90 ± 1.04	-0.661	0.509
Factor 9: Sociale tegenwerking	2.34 ± 1.16	2.50 ± 1.26	-1.595	0.111
Factor 10: Positieve ouderpraktijken	6.17 ± 0.81	6.15 ± 0.78	-0.021	0.983
Factor 11: Action control	4.97 ± 1.59	4.93 ± 1.70	0.288	0.773
Factor 12: Kind vindt G&F lekker	5.74 ± 1.20	5.62 ± 1.16	1.173	0.241
Factor 13: Kind krijgt keuze	4.55 ± 1.44	4.41 ± 1.34	1.204	0.229

Het wel of niet meedoen aan EU-schoolfruit (zie Bijlage 1) was gerelateerd aan *Ervaren gezondheidsvoordelen* (t-test; p=0.03) en *Product-gerelateerde nadelen* (t-test; p=0.01). Op scholen die meededen met het EU-schoolfruit, scoorden ouders hoger op de *Gezondheidsvoordelen* en hoger op *Product-gerelateerde nadelen* (geknoei, gebutst, duur, beperkt houdbaar).

6 Samenhang tussen gedrag & houding ouders en determinanten van gedrag

Om de relatie tussen demografische kenmerken en het gedrag/ houding van de ouders ten aanzien van groente en fruit op school te beschrijven, zijn er kruistabellen gemaakt en correlatiecoëfficiënten berekend. We zijn hier uitgegaan van vier uitkomstmaten t.a.v. het gedrag en de houding van ouders als indicatie van hoe zij staan tegenover G&F tijdens het 10-uurtje. Per uitkomstmaat zijn de antwoorden samengevoegd tot drie antwoordcategorieën:

- Hoeveel dagen per week heeft uw kind meestal G&F mee voor het 10-uurtje op school? De drie categorieën voor dit gedrag zijn: 0-1 dagen, 2-3 dagen en 4-5 dagen.
- Ik wil graag dat mijn kind 5 dagen per week groente en fruit eet tijdens het 10-uurtje op school (houding). De drie categorieën zijn: Oneens (= helemaal niet mee eens + oneens), Neutraal (= beetje oneens, neutraal + beetje mee eens) en Eens (= mee eens + helemaal mee eens).
- Ik wil graag dat school groente en fruit verplicht maakt voor het 10-uurtje (houding). De drie categorieën zijn: Oneens (= helemaal niet mee eens + oneens), Neutraal (= beetje oneens, neutraal + beetje mee eens) en Eens (= mee eens + helemaal mee eens).
- Indien er een G&F abonnement zou komen, voor hoeveel dagen wilt u dat (houding)? De drie categorieën zijn: 0-1 dagen, 2-3 dagen en 4-5 dagen.

Bijlagen 2 t/m 5 geven een totaaloverzicht van de resultaten. Deze resultaten zijn in onderstaande tabellen zijn samengevat.

Tabel 9 Relatie basiskenmerken & gedrag en houding ouders

	Hoe vaak G&F naar school: 0-1, 2-3 en 4-5	Wens tot 5x per week G&F: Oneens - neutraal - eens	School moet G&F verplicht stellen: Oneens - neutraal - eens	GF-abonnement, hoeveel dagen: 0-1, 2-3 en 4-5
Leeftijd kind	r=-0.16 (p<0.001)	r=-0.10 (p=0.001)	NS	r=-0.087 (p=0.004)
Geslacht kind	NS	NS	NS	NS
Opleiding ouders L-M-H	Significant 'positief'	Significant 'positief'	NS	NS
Regels op school J-N	Significant 'positief'	NS	Significant 'pos' voor neutraal	NS
Deelname EU-schoolfruit J-N	NS	NS	NS	NS

NS = niet significant

L-M-H = laag, middel, hoog

J-N = ja, nee

Uit Tabel 9 blijkt dat hoe ouder het kind, hoe minder gunstig vrijwel alle uitkomstmaten. Er wordt minder vaak G&F meegenomen en ouders vinden het ook minder nodig dat hun kind 5 dagen per week G&F eet tijdens het 10-uurtje. Ook het aantal dagen G&F abonnement dat men wenselijk zou vinden, neemt af met de leeftijd van het kind. Het geslacht van het jongste kind speelt geen rol. Kinderen van hoger opgeleide ouders nemen vaker G&F mee en deze ouders vinden het ook wenselijker dat hun kind 5 dagen per week G&F eet tijdens 10-uurtje. Opleidingsniveau van de ouders was niet gerelateerd aan 'school moet G&F verplicht stellen' of het aantal dagen waarvoor men een abonnement wenst.

Regels op school zijn positief gerelateerd aan meebreng-gedrag, maar niet aan de wens of hun kind 5 dagen per week G&F eet tijdens het 10-uurtje. Op scholen met regels staan ouders vaker neutraal t.o.v. het verplichten van G&F door de school dan op scholen waar geen regels zijn. Deelname aan EU-schoolfruit heeft in dit onderzoek geen relatie met de uitkomstmaten (houding en gedrag ouders).

Tabel 10 Relatie motieven ouders & gedrag en houding G&F

	Hoe vaak G&F naar school*: 0-1, 2-3 & 4-5	Wens tot 5x per week G&F: Oneens – neutraal - eens	School moet verplicht stellen: Oneens - neutraal - eens	Abonnement, hoeveel dagen: 0-1, 2-3 & 4-5
Bewuste productie	Significant '4-5' hoger	Significant 'positief'	Significant 'positief'	NS 0.053
Gemak & betaalbaar	NS	NS	NS	Significant '0-1' < '4-5'
Gezondheid	Significant 'positief'	Significant 'positief'	Significant 'positief'	Significant 'positief'
Controle	NS	Significant 'eens' hoger	Significant 'eens' hoger	NS
Voorkeuren kind	NS	NS	NS	Significant: '0-1' > '4-5'

* Bij de analyses voor hoe vaak G&F mee gaat naar school (N=386), zijn de scholen met regels buiten beschouwing gelaten.

NS = niet significant

Tabel 10 laat zien dat ouders die *Gezondheid* en *Bewuste productie* belangrijker vinden, hoger scoren (positiever) op vrijwel alle vier uitkomsten. *Gemak en betaalbaar* is alleen gerelateerd aan aantal dagen abonnement. Ouders die 4-5 dagen wenselijk vinden voor een G&F abonnement, scoren hoger op het motief *Gemak en betaalbaar*. *Gevoel van controle* is gerelateerd aan de wens tot 5x/week G&F en het verplicht stellen van G&F vanuit school. Ouders die het vaker eens zijn met deze twee stellingen (ik wil graag dat mijn kind 5x per week G&F eet tijdens het 10-uurtje + ik wil graag dat school G&F verplicht stelt voor het 10-uurtje), scoren hoger op het motief *Gevoel van controle*, dan de ouders die de stellingen met neutraal of oneens scoorden. Als jouw kind 5x per week GF eet of school stelt GF verplicht, heb je als ouder meer controle over wat het kind eet (en mogelijk ook over hoeveel het eet). Ouders die 0-1 dagen wenselijk vinden voor een abonnement vinden het motief *Voorkeuren kind* belangrijker dan ouders die een abonnement van 4-5 dagen wenselijk vinden. Dit is begrijpelijk vanuit de gedachte: als je kind weinig lust of weinig G&F kent, wil je liever minder dagen een G&F abonnement, zodat je als ouder zelf kunt bepalen wat het kind mee krijgt.

Tabel 11 Relatie voor- en nadelen G&F & gedrag en houding G&F

	Hoe vaak G&F naar school*: 0-1, 2-3 & 4-5	Wens tot 5x per week G&F: Oneens – neutraal - eens	School moet verplicht stellen: Oneens- neutraal - eens	Abonnement, hoeveel dagen: 0-1, 2-3 & 4-5
Gezondheidsvoordelen	Significant '4-5' hoger	Significant 'positief'	Significant 'positief'	Significant '4-5' > '0-1'
Barrières product	Significant '4-5' lager	Significant 'Eens' lager	Significant 'Eens' lager	NS
Barrières ouders	Significant '4-5' lager	Significant 'Eens' lager	Significant 'Eens' lager	Significant '0-1' < '2-3'
Barrières sociaal	Significant '4-5' < '2-3'	Significant 'eens' < 'Neutraal'	NS	NS

* Bij de analyses voor hoe vaak G&F mee gaat naar school (N=386), zijn de scholen met regels buiten beschouwing gelaten.

NS = niet significant

Tabel 11 laat zien dat ouders die *Gezondheidsvoordelen* verwachten als hun kind elke dag G&F eet tijdens 10-uurtje, positiever scoren op alle vier uitkomstmaten (gedrag en houding). Ook al scoorden ouders relatief laag op de barrières, deze kunnen wel degelijk negatief werken. Want de ouders die 3x of minder vaak G&F meegeven scoren hoger op alle drie barrières dan de ouders die 4-5x G&F meegeven. Ook voor de wens van ouders t.a.v. 5x per week G&F eten en t.a.v. school moet G&F verplicht stellen, geldt: ouders die hier neutraal in staan of het hiermee oneens zijn, scoren hoger op de barrières dan ouders die het hiermee eens zijn.

Tabel 12 Relatie ervaringen en positieve ouderpraktijken & gedrag en houding G&F

	Hoe vaak G&F naar school*: 0-1, 2-3 & 4-5	Wens tot 5x per week G&F: Oneens – neutraal - eens	School moet verplicht stellen: Oneens - neutraal - eens	Abonnement, hoeveel dagen: 0-1, 2-3 & 4-5
Positieve ouderpraktijken	Significant '4-5' > '0-1'	Significant 'positief'	Significant 'Eens' hoger	NS
Action control	Significant '4-5' < '2-3'	Significant 'Eens' hoger	Significant 'Eens' hoger	NS
Kind vindt G&F lekker	Significant '4-5' hoger	Significant 'positief'	Significant 'Eens' hoger	Significant '4-5' hoger
Kind krijgt keuze	Significant '0-1' lager	Significant 'positieve trend'	NS	NS

* Bij de analyses voor hoe vaak G&F mee gaat naar school (N=386), zijn de scholen met regels buiten beschouwing gelaten.

NS = niet significant

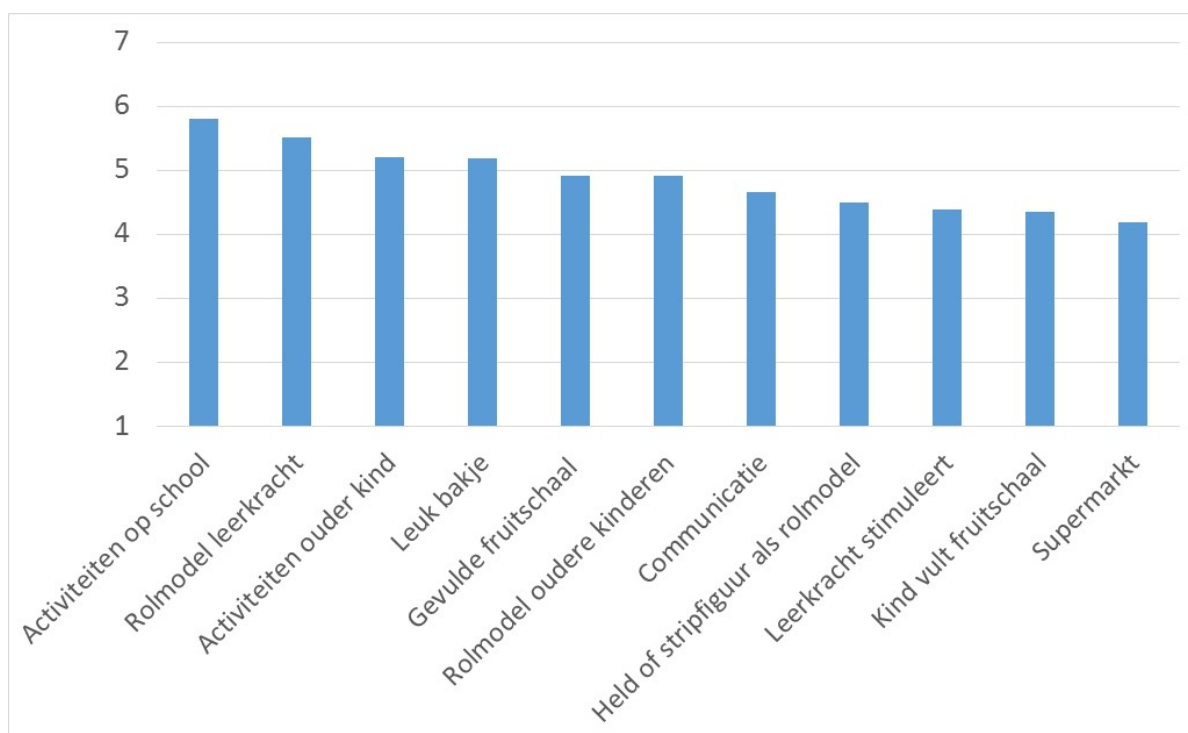
Ouders die 4-5x per week G&F meegeven aan hun kind, scoorden hoger op *Positieve ouderpraktijken* dan ouders die 0-1x per week G&F meegeven. Ook scoorden zij hoger op *Action control* (10-uurtje staat op boodschappenlijstje + 10-uurtje vooraf gepland) dan ouders die 2-3x per week G&F meegeven. En zij gaven aan dat hun kind G&F lekkerder vindt dan ouders die 3x of minder G&F meegeven (zie Tabel 12). Hoe meer ouders wensen dat hun kind 5x per week G&F eet en vinden dat school G&F verplicht moet stellen, hoe hoger de ouders scoorden op *Positieve ouderpraktijken* thuis en *Kind vindt G&F lekker*. Eenzelfde trend gold voor *Action control*. Ouders die hun kind 0-1x per week G&F meegeven, geven hun kind minder vaak keuze dan ouders die hun kind 3x per week of vaker G&F meegeven. Het aantal dagen dat ouders een abonnement willen, is alleen gerelateerd aan hoe lekker een kind G&F vindt. Ouders die 4-5 dagen wenselijk vinden voor een G&F abonnement, geven een hogere score voor *Kind vindt G&F lekker*.

7 Aantrekkelijkheid van de gevraagde strategieën om G&F consumptie tijdens 10-uurtje te stimuleren

Voor elf strategieën is nagevraagd hoe aantrekkelijk ouders deze strategie vonden op een 7-puntsschaal (1=helemaal niet aantrekkelijk en 7= heel erg aantrekkelijk). Figuur 5 laat zien dat geen enkele strategie er echt uit springt qua aantrekkelijkheid. Hier is dus geen duidelijke voorkeursrichting. Van de andere kant scoorden ouders alle strategieën gemiddeld genomen boven neutraal (>4), dus zij wezen geen enkele strategie af. Het meest aantrekkelijk (≥ 5) vonden zij:

- Activiteiten met de kinderen op school
- Leerkracht als rolmodel
- Ouder-kind activiteiten op school
- Een leuk en praktisch meeneembakje

Omtrent de fruitschaal, gaven ouders aan: liever een gevulde fruitschaal dan zelf laten vullen door het kind. Dit is begrijpelijk, omdat de meeste kinderen G&F in een in bakje mee hebben.

Figuur 5 Gemiddelde scores op aantrekkelijkheid van verschillende strategieën om G&F tijdens 10-uurtje te stimuleren op een 7-puntsschaal

7.1 Eigen suggesties van ouders om het eten van G&F te stimuleren

Honderd tachtig ouders gaven een antwoord op de vraag of zij nog andere strategieën wisten om de groente- en fruitconsumptie van kinderen tijdens het 10-uurtje te stimuleren (~16% van de ouders). Meest genoemde strategieën/ opmerkingen bij deze open vraag waren:

1. Ouders zijn verantwoordelijk en moeten bewuster gemaakt worden (22%)
2. Gewoon doen, het moet een gewoonte zijn, niet iets speciaals, kinderen moeten ermee opgroeien (17%)
3. Het moet verplicht worden of er moeten regels voor komen (15%)
4. Activiteiten rondom G&F zoals lesgeven, samen delen of knutselen met G&F (14%)

7.2 Idee van een G&F abonnement

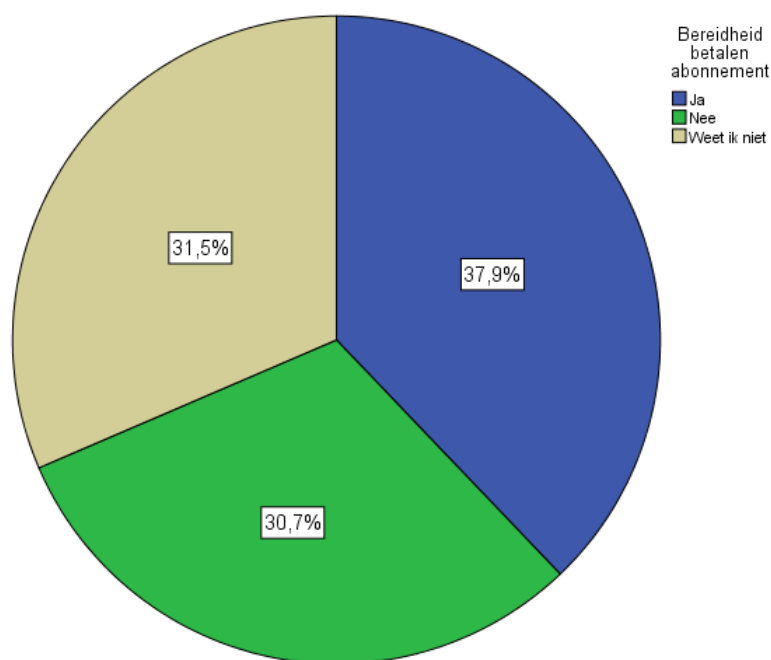
Aan de ouders is het idee van een abonnement voorgelegd en gevraagd daarna reactie te geven op de vraag: Wat zou u ervan vinden als uw kind vijf dagen per week één stuk groente of fruit uit dit abonnement krijgt voor het 10-uurtje? Ouders reageerden hierop met neutrale scores (zie Tabel 13) met wat variatie. Een deel van de ouders lijkt dit dus prettig en makkelijk te vinden; een deel van de ouders vindt het minder prettig en gemakkelijk. Weerstand, tegenstrijdige gevoelens en controleverlies scoorden net onder de vier.

Tabel 13 Reacties van ouders op een G&F abonnement voor het 10-uurtje op school

	Gemiddelde score \pm SD (N=1141)
Dit lijkt mij prettig	4.33 \pm 1.97
Dit lijkt mij gemakkelijk	4.71 \pm 1.95
Dit roept bij mij weerstand op	3.51 \pm 1.90
Dit roept bij mij tegenstrijdige gevoelens op	3.57 \pm 1.90
Dit geeft mij het gevoel dat ik de controle verlies over wat mijn kind eet	3.50 \pm 1.93

Er is ook aan ouders gevraagd hoeveel dagen zij wenselijk vonden voor een G&F abonnement. Gemiddeld genomen gaven ouders aan: 2.64 \pm 2.1 dagen/ week. De meest gekozen antwoorden waren 0 dagen (32%), 5 dagen (33%) en 3 dagen (19%). Als de ouders die nul dagen kozen (geen abonnement willen) uit de analyse gelaten worden, dan komt het gemiddeld aantal dagen dat ouders zouden wensen voor een G&F-abonnement op 3.92 \pm 1.2 dagen/ week (N=771): 48% zegt 5 dagen; 28% zegt 3 dagen. Dit gemiddelde is een overschatting, want er zijn ook ouders die aangeven geen abonnement te willen.

Ongeveer een derde van de ouders (38%) zegt te willen betalen voor een G&F abonnement (voor vast aantal dagen), terwijl ook circa een derde 'nee' zegt en een derde 'weet ik niet' (zie Figuur 6). Er is een relatie tussen opleidingsniveau en deze betaalbereidheid ($p=0.002$). Hoog opgeleiden kruisten relatief vaker 'ja' aan, terwijl middel en laag opgeleiden vaker 'weet niet' aankruisten. Bij alle drie opleidingscategorieën gaf 30% 'nee, ik wil niet betalen' aan (zie Tabel 14).

Figuur 6 Bereidheid tot het betalen van een vast aantal dagen G&F abonnement

Tabel 14 Bereidheid om te betalen voor een G&F abonnement uitgesplitst naar opleidingsniveau van de ouder

Bereidheid betalen abonnement	Opleidingsniveau			Totaal N (%)
	Laag N (%)	Midden N (%)	Hoog N (%)	
Ja	32 (33.3)	170 (32.8)	230 (43.6)	432 (37.9)
Nee	30 (31.3)	162 (31.3)	158 (30.0)	350 (30.7)
Weet ik niet	34 (35.4)	186 (35.9)	139 (26.4)	359 (31.5)
Totaal	96 (100.0)	518 (100.0)	527 (100.0)	1141 (100.0)

Het bedrag dat ouders aangaven te willen betalen voor een 3-dagen abonnement was €2,09 ± 1.15 per week (€0,70 per dag). Indien de ouders informatie kregen (1 stuk fruit kost €0,28 in de supermarkt), dan gaven zij aan €1,54 ± 1.30 per week te willen betalen (€0,51 per dag). Deze bedragen verschillen significant van elkaar (N=791; p<0.001). Er is wel enige voorzichtigheid geboden bij interpretatie van deze bedragen. Dit is wat de ouders antwoordden in de vragenlijst; dit komt niet altijd overeen wat men daadwerkelijk zal doen in de praktijk.

Tabel 15 Bedragen die ouders aangeven te willen betalen voor een 3-dagen G&F abonnement uitgesplitst naar opleidingsniveau

	Opleidingsniveau			p-waarde
	Laag (N=66)	Midden (N=356)	Hoog (N=369)	
Bedrag zonder informatie	2.20 ± 1.99	2.06 ± 1.48	2.11 ± 1.46	0.76
Bedrag met informatie (één stuk fruit kost €0.28)	2.01 ± 2.03	1.58 ± 1.37	1.41 ± 1.02	0.002

In Tabel 15 staat het betaalbedrag uitgesplitst naar opleidingsniveau van de ouders. Er is geen significant verschil (p=0.76): alle opleidingsniveaus geven hetzelfde bedrag aan rond €2,- voor een 3-dagen abonnement. Met de informatie dat één stuk fruit €0,28 cent kost, zien we wel een verschil naar opleidingsniveau (p=0.002). De lager opgeleiden wijken af, zij gaven aan bereid te zijn om €2,- te betalen voor 3 dagen per week, terwijl middel en hoog opgeleiden een lager bedrag aangaven. De meest waarschijnlijke verklaring hiervoor is dat deze groep de aanvullende informatie minder goed kan verwerken of toepassen in hun volgende antwoord.

Zijn de ouders die niet willen betalen ook degenen die geen abonnement willen (die 0 dagen aangeven voor een abonnement)? Voor het grootste deel is dit het geval ($p < 0.001$). Van de ouders die niet willen betalen, gaf 76% aan een 0-dagen abonnement te willen. Van de ouders die willen betalen, gaf 54% een 5-dagen abonnement aan, en 24% een 3-dagen abonnement. Van de ouders die 'weet ik niet' aankruisten bij betaalbereidheid, koos steeds ongeveer een kwart voor een 0-dagen abonnement (26%), een 3-dagen abonnement (25%) of een 5-dagen abonnement (30%).

8 Samenhang tussen type ouders en aantrekkelijkheid van strategieën

Het zou interessant en zinvol zijn om de keuze voor strategieën af te stemmen op de ouders. Daarom is er explorierend onderzocht of er samenhang is tussen demografische en de aantrekkelijkheid van strategieën, om te kijken of ouders op deze manier gesegmenteerd kunnen worden. Hiermee zou je mogelijk per school (per type ouders) op maat passende strategieën aan kunnen bieden.

Wat betreft de kenmerken van het kind, is er gekeken naar de leeftijd en het geslacht van het kind. De leeftijd van het kind hing negatief samen met vier strategieën: *Leuk en praktisch meeneembakje*, *Leerkracht als rolmodel*, *Oudere kinderen als rolmodel*, *Activiteiten ouder en kinderen op school*. Hoe ouder de kinderen, hoe minder aantrekkelijk ouders deze strategieën vonden. Het geslacht van het jongste kind had geen invloed op hoe aantrekkelijk ouders deze serie strategieën vonden.

Wat betreft de demografische kenmerken van de ouders, is er gekeken naar leeftijd van de ouders en opleidingsniveau. Leeftijd van de ouders was negatief gecorreleerd met aantrekkelijkheid van de strategie *ouder-kind activiteiten op school* ($r=-0.061$; $p=0.045$). Hoe ouder de ouder, hoe minder aantrekkelijk hij/zij deze strategie vond. Bij drie strategieën was er een significant verband tussen opleiding van de ouders en aantrekkelijkheid van de gevraagde strategieën. *Activiteiten met de kinderen op school* leek iets aantrekkelijker naarmate de ouders hoger opgeleid zijn ($p=0.02$). *Supermarkt acties* vonden de laag opgeleiden aantrekkelijker dan hoog opgeleiden ($p=0.001$). De strategie *Leerkracht stimuleert de kinderen om G&F mee te nemen* werd door de laag opgeleiden aantrekkelijker gevonden dan hoog opgeleiden ($p=0.002$).

Wat betreft kenmerken van de school, is er gekeken naar het wel of niet hebben van regels op school en wel of geen deelname aan het EU-Schoolfruit programma. Er was geen verschil tussen scholen met regels en zonder regels in hoe aantrekkelijk ouders de nagevraagde strategieën vonden. Ook was er geen verschil tussen EU-schoolfruit scholen en niet-EU-schoolfruit scholen in hoe aantrekkelijk ouders de nagevraagde strategieën vonden. De uitzondering hierop was de strategie *Leuk en praktisch meeneembakje*. Ouders op EU-schoolfruit scholen waren hier enthousiaster over.

Ook voor de determinanten van gedrag (motieven, voor- en nadelen en ouderpraktijken) is gekeken of deze samenhangen met de aantrekkelijkheid van de nagevraagde strategieën. Voor deze analyse zijn de ouders verdeeld in vier groepen (kwartielen) op basis van hun scores op de determinanten van gedrag (PCA factoren). De 25% ouders die als hoogste scoorden en de 25% ouders die als laagste scoorden zijn naast elkaar gezet om te vergelijken. De gemiddelde scores van de twee kwartielen worden aangegeven. Als deze weinig van elkaar verschillen, betekent dit dat alle ouders qua scores relatief dichtbij elkaar zitten (er is weinig variatie in de scores). Het gaat dan dus niet om belangrijk versus niet belangrijk, maar om de gradatie: ietsje belangrijker versus ietsje minder belangrijk.

Bij de motieven voor het 10-uurtje waren er significante verschillen voor alle strategieën voor het motief *Gezondheid* en het motief *Bewuste productie*. Ouders die echt hoog scoorden op *Gezondheid* als motief voor het 10-uurtje (≥ 6.67) vonden alle strategieën aantrekkelijker dan ouders die 'relatief iets lager' (≤ 5.33) scoorden op dit motief (zie Tabel 16). Hetzelfde gold voor het motief *Bewuste productie*: Ouders die hoog (≥ 5.5) scoorden op dit motief, vonden alle strategieën aantrekkelijker dan ouders die hier laag op scoorden (≤ 3.5), met als uitzondering de strategie *Supermarkt acties*; daar was geen verschil tussen de twee groepen ouders. Voor de motieven *Gemak en betaalbaar*, *Gevoel van Controle* en *Voorkeuren kind*, waren er verschillen voor sommige strategieën. Bijvoorbeeld ouders die *Gemak en betaalbaar* een belangrijk motief vonden voor het 10-uurtje van hun kind (≥ 5.5), scoorden op vijf strategieën hoger dan ouders die dit motief minder belangrijk vonden (≤ 4.0): *Gevulde fruitschaal in de klas*, *Leerkracht als rolmodel*, *Oudere kinderen als rolmodel*, *Held of stripfiguur als rolmodel* en *Supermarkt acties* (zie Tabel 17).

Tabel 16 Segmentatie van ouders op basis van het motief 'Gezondheid' en de aantrekkelijkheid van de nagevraagde strategieën: gemiddelde \pm SD op een 7-puntsschaal

	Kwartiel 1: Ouders die ≤ 5.33 scoorden op <i>Gezondheid</i> N = 219	Kwartiel 4: Ouders die ≥ 6.67 scoorden op <i>Gezondheid</i> N = 176	T -waarde	p-waarde
Leuk bakje	4.39 \pm 1.70	5.94 \pm 1.48	-9.488	0.000
Fruitschaal, kind vult	3.95 \pm 1.83	4.73 \pm 2.17	-3.890	0.000
Fruitschaal, gevuld	4.53 \pm 1.76	5.32 \pm 1.84	-4.367	0.000
Rolmodel leerkracht	4.81 \pm 1.53	6.10 \pm 1.38	-8.733	0.000
Rolmodel oudere kinderen	4.15 \pm 1.56	5.50 \pm 1.66	-8.298	0.000
Rolmodel held/stripfiguur	4.00 \pm 1.69	4.86 \pm 1.91	-4.763	0.000
Activiteiten	5.35 \pm 1.49	6.20 \pm 1.31	-5.971	0.000
Activiteiten ouder en kind	4.59 \pm 1.76	5.65 \pm 1.17	-5.967	0.000
Communicatie	3.79 \pm 1.69	5.24 \pm 1.73	-8.434	0.000
Supermarkt acties	3.85 \pm 1.83	4.41 \pm 2.16	-2.762	0.006
Leerkracht stimuleert	3.66 \pm 1.84	4.88 \pm 2.10	-6.108	0.000

Tabel 17 Segmentatie van ouders op basis van het motief 'Gemak & betaalbaar' en de aantrekkelijkheid van de nagevraagde strategieën: gemiddelde \pm SD op een 7-puntsschaal

	Kwartiel 1: Ouders die ≤ 4.0 scoorden op <i>Gemak & betaalbaar</i> N = 398	Kwartiel 4: Ouders die ≥ 5.5 scoorden op <i>Gemak & Betaalbaar</i> N = 319	T -waarde	p-waarde
Leuk bakje	5.15 \pm 1.53	5.36 \pm 1.59	-1.814	0.070
Fruitschaal, kind vult	4.32 \pm 1.93	4.44 \pm 1.96	-0.764	0.445
Fruitschaal, gevuld	4.76 \pm 1.73	5.20 \pm 1.69	-3.384	0.001
Rolmodel leerkracht	5.46 \pm 1.43	5.72 \pm 1.44	-2.345	0.019
Rolmodel oudere kinderen	4.77 \pm 1.58	5.13 \pm 1.64	-3.034	0.001
Rolmodel held/stripfiguur	4.33 \pm 1.74	4.72 \pm 1.76	-2.975	0.003
Activiteiten	5.72 \pm 1.39	5.88 \pm 1.33	-1.582	0.114
Activiteiten ouder en kind	5.16 \pm 1.75	5.20 \pm 1.66	-0.373	0.710
Communicatie	4.56 \pm 1.86	4.74 \pm 1.78	-1.369	0.171
Supermarkt acties	3.82 \pm 1.94	4.56 \pm 1.89	-5.128	0.000
Leerkracht stimuleert	4.26 \pm 1.98	4.53 \pm 2.03	-1.786	0.075

Ouders die hoger scoorden op de verwachte gezondheidsvoordelen van elke dag G&F tijdens het 10-uurtje (≥ 6.2) vonden alle strategieën aantrekkelijker dan de ouders die wat lager scoorden op de verwachte gezondheidsvoordelen (≤ 4.8). Op de nadelen scoorden alle ouders relatief laag. Ouders die relatief meer productgerichte nadelen ervaarden, vonden *Supermarkt acties* aantrekkelijker dan ouders die relatief minder productgerichte nadelen ervaarden bij G&F tijdens het 10-uurtje. De ouders die 'relatief meer' sociale tegenwerking ervaarden (≥ 3.0), vonden twee strategieën aantrekkelijker dan ouders die 'nog lager' scoorden op deze sociale tegenwerking (≤ 1.67). Het gaat hier om de strategieën: *Supermarkt acties* en *Leerkracht die de kinderen stimuleert*.

Tabel 18 laat zien dat ouders die zelf 'relatief meer' nadelen ervaarden t.a.v. G&F tijdens het 10-uurtje, zes strategieën minder aantrekkelijk vonden dan ouders die 'nog lager' scoorden op de zelf ervaren nadelen.

Tabel 18 Segmentatie van ouders op basis van 'Ouder-ervaren nadelen van G&F tijdens het 10-uurtje' en de aantrekkelijkheid van de nagevraagde strategieën: gemiddelde ± SD op een 7-puntsschaal

	Kwartiel 1: Ouders die ≤ 1.00 scoorden op Ouder-ervaren nadelen N = 476	Kwartiel 4: Ouders die ≥ 2.33 scoorden op Ouder-ervaren nadelen N = 341	T -waarde	p-waarde
Leuk bakje	5.30 ± 1.51	5.05 ± 1.54	2.32	0.020
Fruitschaal, kind vult	4.59 ± 1.94	4.17 ± 1.90	3.08	0.002
Fruitschaal, gevuld	5.00 ± 1.78	4.96 ± 1.65	0.25	0.800
Rolmodel leerkracht	5.78 ± 1.39	5.28 ± 1.44	4.91	0.000
Rolmodel oudere kinderen	5.08 ± 1.61	4.79 ± 1.57	2.62	0.009
Rolmodel held/stripfiguur	4.65 ± 1.72	4.30 ± 1.65	2.86	0.004
Activiteiten	5.91 ± 1.34	5.82 ± 1.21	1.00	0.315
Activiteiten ouder en kind	5.33 ± 1.71	5.18 ± 1.56	1.25	0.213
Communicatie	4.80 ± 1.82	4.57 ± 1.71	1.82	0.069
Supermarkt acties	4.04 ± 2.03	4.50 ± 1.80	-3.31	0.001
Leerkracht stimuleert	4.54 ± 1.97	4.35 ± 1.92	1.35	0.178

De ouders scoorden hoog op *Positieve ouderpraktijken* (o.a. goede voorbeeld geven, voldoende beschikbaarheid G&F in huis, bespreken waarom G&F eten belangrijk is). Ouders die relatief wat hoger scoorden op deze *Positieve ouderpraktijken* (≥6.86) vonden alle strategieën aantrekkelijker dan ouders die 'relatief wat lager' scoorden op *Positieve ouderpraktijken*. De enige uitzondering was de strategie *Supermarkt acties*. Tabel 19 laat zien dat ouders die planmatiger omgaan met het 10-uurtje van hun kind (hoog scoorden op *Action control*) acht strategieën aantrekkelijker vonden dan ouders die lager scoorden op *Action control*.

Tabel 19 Segmentatie van ouders op basis van 'Action control' (planmatig omgaan met het 10-uurtje) en de aantrekkelijkheid van de nagevraagde strategieën: gemiddelde ± SD op een 7-puntsschaal

	Kwartiel 1: Ouders die ≤ 4.00 scoorden op Action control N = 414	Kwartiel 4: Ouders die ≥ 6.00 scoorden op Action control N = 254	T -waarde	p-waarde
Leuk bakje	5.01 ± 1.56	5.54 ± 1.52	-4.62	0.000
Fruitschaal, kind vult	4.31 ± 1.87	4.43 ± 2.07	-0.72	0.474
Fruitschaal, gevuld	4.88 ± 1.73	4.99 ± 1.82	-.077	0.443
Rolmodel leerkracht	5.35 ± 1.41	5.75 ± 1.52	-3.46	0.001
Rolmodel oudere kinderen	4.74 ± 1.60	5.16 ± 1.60	-3.24	0.001
Rolmodel held/stripfiguur	4.39 ± 1.72	4.58 ± 1.80	-1.39	0.165
Activiteiten	5.65 ± 1.38	6.04 ± 1.24	-3.71	0.000
Activiteiten ouder en kind	4.94 ± 1.69	5.44 ± 1.68	-3.70	0.000
Communicatie	4.36 ± 1.73	5.04 ± 1.83	-4.82	0.000
Supermarkt acties	3.92 ± 1.91	4.10 ± 2.00	-3.18	0.002
Leerkracht stimuleert	4.15 ± 1.96	4.69 ± 2.09	-3.37	0.001

9 Conclusies

Het doel van dit vragenlijstonderzoek was om meer inzicht te krijgen in de motieven, percepties en gedragingen van ouders ten aanzien van het 10-uurtje op de basisschool en de rol van groente en fruit daarin. Een tweede doel was onderzoeken hoe aantrekkelijk ouders een selectie van veelbelovende strategieën vinden.

Hieronder staan per onderzoeksvraag de belangrijkste conclusies vanuit dit vragenlijstonderzoek waarbij 1141 ouders een vragenlijst hebben ingevuld voor hun jongste kind op de basisschool.

Wat zijn de motieven van ouders bij de keuze van het 10-uurtje voor hun kind?

De belangrijkste motieven voor de keuze van het 10-uurtje zijn voor ouders: *Gezondheid*, *Gevoel van controle* en *Voorkeuren kind*. Voorkeuren van hun kind en gezondheidsaspecten komen vaker naar voren in de literatuur als belangrijke motieven van ouders voor voedselkeuzes voor hun gezin. Het aspect van controle (over wat het kind eet en hoeveel het kind eet) is nieuw en kan mogelijk verklaren waarom er rondom G&F-abonnementen voor het 10-uurtje een bepaalde aarzeling is bij ouders.

Wat is de houding en het gedrag van de ouders omtrent groente en fruit voor het 10-uurtje?

De ouders in dit onderzoek erkenden dat het eten van groente en fruit verschillende voordelen met zich meebrengt, de overall score was 5.44 op een schaal van 7. Voor de drie hoogst gescoorde voordelen (kinderen leren een goede gewoonte, krijgen zo voldoende voedingsstoffen binnen om te groeien, de bijdrage aan een goede gezondheid op de lange termijn) is onderbouwing aanwezig in de literatuur (Carter et al, 2010; Fisher et al 2002; Nicklaus 2004; Riboli & Norat, 2003), dus deze voordelen kunnen in de communicatie naar ouders benadrukt worden. Het gaat dan niet alleen over 'het is gezond', maar ook over dat het kind een goede gewoonte aanleert.

Deze groep ouders ervaren relatief weinig barrières bij het meegeven van G&F voor het 10-uurtje van hun kind. Dit is opmerkelijk, want eerder onderzoek geeft aan dat ouders vaak barrières ervaren bij het meegeven en eten van G&F (Glasson et al, 2010; Nepper et al, 2017). Hierbij moet wel opgemerkt worden dat we bij vragenlijstonderzoek altijd te maken hebben met een response bias: de ouders die de vragen invullen zijn waarschijnlijk meer geïnteresseerd in voeding en gezond eten en we zagen dat het deze groep ouders lukt om gemiddeld vier keer per week G&F mee te geven. Dit zou kunnen verklaren waarom deze groep zo laag scoort op ervaren barrières. Daarnaast is het ook mogelijk dat er – naast de barrières die nagevraagd zijn – nog andere, onbekende barrières zijn die een rol spelen bij het meegeven van G&F.

Deze ouders lijken hun kind thuis een gunstige omgeving te bieden voor gezond eetgedrag, want de score op positieve ouderpraktijken was hoog: 6.09 op een 7-puntsschaal. Ook gaven de ouders aan dat hun kind groente en fruit lekker vindt (5.70 op 7-puntsschaal). Hier kan de response bias en sociaal wenselijkheid een rol hebben gespeeld. Het positieve beeld over de G&F voorkeuren van de kinderen heeft waarschijnlijk ook te maken met het feit dat de vragen over het 10-uurtje gingen: de meeste kinderen nemen fruit mee naar school of snackgroente, wat over het algemeen beter gewaardeerd wordt dan bijvoorbeeld gekookte groente (Zeinstra et al, 2010). Als er naar de losse vragen gekeken wordt, zien we dat ouders aangeven dat hun kinderen fruit lekkerder vinden dan groente, wat in de literatuur bevestigd wordt (Cooke & Wardle, 2005).

Gemiddeld genomen gaven de ouders vier keer per week G&F mee naar school voor het 10-uurtje van hun kind. Meer dan de helft van de ouders (60%) gaf aan dat hun kind vijf dagen in de week G&F mee krijgt naar school, 25% krijgt dit 1-3x per week. Slechts 3% heeft nooit G&F mee. De meeste kinderen (>80%) nemen G&F mee in een bakje; meestal één soort en meestal wordt dit 's ochtends klaar gemaakt door hun ouders.

Welke factoren zijn gerelateerd aan de houding en het gedrag omtrent groente en fruit tijdens het 10-uurtje?

Verskillende demografische kenmerken, motieven, percepties en gedragingen van ouders thuis waren gerelateerd aan de houding en het gedrag van ouders omtrent G&F tijdens het 10-uurtje.

Een belangrijke bevinding was dat hoe ouder de kinderen waren, hoe minder vaak er G&F werd meegenomen voor het 10-uurtje en hoe minder nodig ouders het vonden dat hun kind vijf dagen per week G&F eet tijdens het 10-uurtje. Ook vonden ouders een lager aantal dagen voor een G&F abonnement wenselijk. Deze uitkomst kwam ook uit de expert interviews van dit project. Ook andere studies laten zien dat de G&F consumptie daalt met de leeftijd van de kinderen (Rasmussen et al 2006; Van Rossum et al, 2016). Ons onderzoek laat zien dat dit ook geldt voor de situatie op school. Het is interessant om te onderzoeken waar deze omslag vandaan komt. Onze resultaten geven daar een paar aanwijzingen voor. Het belang van het motief *Gezondheid* nam af als het kind ouder was, terwijl ouders meer *Productgerichte nadelen* en *Sociale tegenwerking* rapporteerden als het kind ouder was. Deze bevindingen impliceren dat we naast interventies voor jonge kinderen (jong geleerd is oud gedaan) ook gericht op de oudere groepen van de basisschool en hun ouders moeten inzetten om gezond G&F eetgedrag te behouden en te stimuleren.

Hoewel er relatief laag gescoord werd op alle drie barrières, lieten de resultaten zien dat ouders die minder vaak G&F meegaven en het minder belangrijk vonden dat hun kind vijf dagen per week G&F eet tijdens 10-uurtje, meer barrières ervaarden. Dit betekent dat bepaalde praktische nadelen van G&F een barrière kunnen zijn, juist bij ouders waar het wat minder goed lukt om elke dag G&F mee te geven. Barrières kunnen dus wel degelijk een rol spelen en het meeneem- of meegeefgedrag negatief beïnvloeden. Deze bevinding impliceert dat interventies (op school) aandacht moeten besteden aan mogelijke en ervaren barrières bij het meegeven van groente en fruit voor het 10-uurtje op school.

Eenzelfde redenering geldt voor de ervaren voordelen en de positieve praktijken van ouders thuis. Beide werden hoog gescoord in deze groep ouders. Maar beide determinanten van gedrag waren ook positief geassocieerd met het gedrag en de houding van ouders (Hoe vaak G&F mee naar school gaat, en de stellingen: ik wil graag dat mijn kind 5 dagen per week G&F eet tijdens het 10-uurtje en ik wil graag dat school G&F voor 10-uurtje verplicht stelt). Dit betekent dat ouders die hoger scoren op positieve ouderpraktijken en het meer eens zijn met de voordelen van het eten van G&F, een positievere houding hebben en hun kind vaker G&F meegeven. Het is van belang om deze aspecten mee te nemen bij interventies gericht op de ouders.

Interessant om te zien was dat regels gerelateerd waren aan het meegeefgedrag van de ouders, maar niet aan hun houding (ik vind het wenselijk dat mijn kind 5x per week G&F eet tijdens het 10-uurtje). Het lijkt er dus op dat de regel vanuit school 'de mening' van de ouder overruled. Van de andere kant waren ouders op scholen met regels het vaker eens met de stelling dat school G&F verplicht zou moeten maken voor het 10-uurtje (ook houding). De vraagstelling kan meegespeeld hebben bij deze bevinding. De stelling was gericht op vijf keer per week G&F eten tijdens het 10-uurtje, mogelijk waren de resultaten anders als we gevraagd hadden naar drie of vier dagen per week.

Deelname aan EU-schoolfruit was in dit onderzoek niet gerelateerd aan het meegeefgedrag en houding van ouders. Wel zagen we dat ouders op EU-Schoolfruit scholen hoger scoorden op de *Gezondheidsvoordelen* en op *Product-gerelateerde nadelen* (geknoei, gebutst, duur, beperkt houdbaar). Mogelijk zijn ouders vooraf geïnformeerd over de voordelen van G&F voor aanvang van deelname aan EU-Schoolfruit, wat deze hogere score op gezondheidsvoordelen kan verklaren. De hogere score op product-gerelateerde nadelen zou verklaard kunnen worden vanuit de gedachte dat negatieve ervaringen bij het meegeven van G&F versterkt en bekrachtigd worden doordat ouders het meegeven uit handen gaan geven via EU-Schoolfruit.

Welke ouders geven vaak G&F mee aan hun kind (segmentatie 1)?

Welke ouders vinden het belangrijk dat hun kind elke dag G&F eet tijdens het 10-uurtje (segmentatie 2).

In Tabel 20 staat samengevat wat de ouders kenmerkt die het vaakst (4-5 dagen per week) G&F mee geven aan hun kind en wat de ouders kenmerkt die het belangrijk vinden dat hun kind vijf dagen per week G&F eet tijdens het 10-uurtje (eens met de stelling). De twee groepen ouders zijn zeer vergelijkbaar.

Tabel 20 Overzicht van kenmerken die gerelateerd waren aan het meegeef gedrag van ouders en de houding ten aanzien van de stelling: ik wil graag dat mijn kind vijf dagen per week G&F eet tijdens het 10-uurtje

	Segmentatie 1: 4-5 dagen per week G&F mee	Segmentatie 2: wenselijk dat kind elke dag G&F eet tijdens 10-uurtje
Hebben jongere kinderen	X	X
Zijn hoger opgeleid	X	X
Hebben hun kinderen vaker op scholen waar voedingsregels zijn voor het 10-uurtje	X	-
Hechten meer belang aan de motieven <i>Gezondheid</i> en <i>Bewuste productie</i>	X	X
Hechten meer belang aan het motief <i>Gevoel van controle</i>	-	X
Verwachten meer voordelen als hun kind elke dag G&F eet tijdens het 10-uurtje	X	X
Ervaren minder barrières bij het meegeven van G&F (zowel product-gerelateerd, als sociale tegenwerking als ouder-ervaren nadelen)	X	X
Bieden het kind thuis een positievere omgeving qua ouderpraktijken	X	X
Gaan planmatiger om met het 10-uurtje van hun kind (<i>Action control</i>)	X	X
Hebben kinderen die G&F lekkerder vinden	X	X
Geven hun kind relatief vaker keuze	X	X

Hoe aantrekkelijk vinden ouders verschillende strategieën om de groente- en fruitconsumptie tijdens het 10-uurtje te stimuleren?

Activiteiten met kinderen op school, ouder-kind activiteiten op school, de leerkracht als rolmodel en een leuk en praktisch meeneem-bakje kwamen als meest aantrekkelijk uit de bus. Dit zijn strategieën die in toekomstige interventies meegenomen kunnen worden. Geen enkele strategie werd negatief beoordeeld.

Ouders stonden neutraal tegenover een abonnement waarbij op vijf dagen per week G&F op school geleverd wordt voor het 10-uurtje. Sommige ouders vonden dit gemakkelijk en prettig, terwijl andere ouders dit minder gemakkelijk of prettig zouden vinden. Gemiddeld genomen scoorden weerstand en controleverlies net onder neutraal.

Ruim een derde van de ouders (38%) zou bereid zijn om te betalen voor een G&F abonnement en ze zouden een abonnement van 2.64 dagen per week wenselijk vinden. De meeste ouders kozen voor drie dagen (19%) of vijf dagen (33%). Maar een derde van de ouders (32%) wil geen abonnement; zij gaven een voorkeur voor nul dagen aan. Het bedrag dat ouders zeggen te willen betalen voor een 3-dagen abonnement, was ruim €2,09 ± 1.15 per week (€0,70 per dag). Dit bedrag was onafhankelijk van opleidingsniveau. Indien de ouders informatie krijgen (1 stuk fruit kost €0,28 in de supermarkt), dan gaven zij aan €1,54 ± 1.30 per week te willen betalen (€0,51 per dag). Ook al moeten we voorzichtig zijn met deze bedragen (respondenten overschatten vaak wat ze daadwerkelijk zouden willen betalen), het lijkt erop dat deze bedragen voldoende zouden moeten zijn om per dag één stuks G&F op school te leveren voor het 10-uurtje van de kinderen.

Hebben bepaalde ouders voorkeuren voor bepaalde strategieën om de groente- en fruitconsumptie tijdens het 10-uurtje te stimuleren (segmentatie 3)

Een consequent beeld dat naar voren kwam is dat ouders die hoog scoorden op de motieven *Gezondheid* en *Bewuste productie*, op de *Verwachte voordelen van het eten van G&F*, en op *Positieve ouderpraktijken* alle nagevraagde strategieën aantrekkelijker vonden dan de ouders die lager scoorden op deze determinanten van gedrag. Het lijkt er dus op dat ouders die meer gezondheidsbewust zijn, het überhaupt aantrekkelijker vinden dat er actie ondernomen wordt om de G&F consumptie van hun kind te stimuleren. Voor de andere determinanten en demografische factoren zien we verschillen voor een aantal strategieën. Het beeld hierbij is niet consequent en niet direct logisch te verklaren. Hier is verder onderzoek nodig om de gevonden verschillen voor de verschillende strategieën te kunnen verklaren en te begrijpen, en toe te kunnen passen in vervolgonderzoek.

9.1 Discussiepunten

De sterke punten van dit vragenlijstonderzoek waren de hoge response. Meer dan 1000 ouders vulden de vragenlijst in. Daarnaast waren de scholen verspreid door heel Nederland en hebben we een aantal laag opgeleide ouders in het onderzoek kunnen includeren (8%). De verschillende thema's in de vragenlijst hebben ervoor gezorgd dat we een breed beeld kregen van veel verschillende aspecten. En de Principle Component Analyse leidde tot goede interpreteerbare factoren, met een relatief hoge verklaarde variantie van ~60% per set vragen.

Elk onderzoek kent zijn beperkingen; het is belangrijk om daar kennis van te nemen zodat de resultaten op een goede manier geïnterpreteerd en gebruikt worden. Allereerst laat de deelnemerstabel zien dat we een specifieke groep ouders te pakken hebben: zoals verwacht voornamelijk moeders van Nederlandse afkomst (93%). Deze ouders waren met name middel (45%) en hoog opgeleid (46%). Ouders van niet-Nederlandse achtergrond, vaders en de groep lager opgeleiden zijn ondervertegenwoordigd.

Gemiddeld genomen gaven de ouders vier dagen per week G&F mee naar school (60% zelfs 5 dagen per week), wat relatief veel is. Circa twee derde van de scholen had regels en ruim 60% deed dit jaar mee aan EU-Schoolfruit. Daarnaast heb je bij onderzoek altijd te maken met een response bias: met name de ouders die (wat meer) geïnteresseerd zijn in voeding vullen de vragenlijst in. Samengenomen betekent dit dat het beeld dat naar voren komt over het eten en het belang van G&F tijdens het 10-uurtje, mogelijk wat positiever is dan wanneer alle ouders in Nederland de vragenlijst in zouden vullen.

Drie factoren (determinanten van gedrag) uit de PCA hadden een relatief lage Cronbach's alfa: *Voorkeuren kind* [$\alpha=0.55$], *Kind vindt G&F lekker* [$\alpha=0.58$] en *Kind krijgt keuze* [$\alpha=0.46$]. Binnen deze onderliggende factoren is dus wat minder samenhang. Bij *Kind vindt G&F lekker* speelt mogelijk het verschil in voorkeur tussen groent en fruit een rol. De factor *Kind krijgt keuze* bestaat mogelijk uit een positieve ouderpraktijk (het kind beperkte keuze geven tussen gezonde alternatieven) en uit een negatieve ouderpraktijk (het kind laten kiezen uit alle tussendoortjes, gezond en ongezond). Dit zou de lagere samenhang kunnen verklaren. Ook het aantal items binnen deze factoren was wat lager, wat ook bijgedragen kan hebben aan deze lagere samenhang. De lagere Cronbach's alfa betekent dat resultaten met betrekking tot deze drie factoren voorzichtig geïnterpreteerd moeten worden. Hier is vervolgonderzoek nodig.

Tot slot is vragenlijstonderzoek een momentopname. Dit betekent dat er geen conclusies getrokken kunnen worden over oorzaak-gevolg relaties bij de onderdelen waar naar samenhang gekeken is. Deze beperking is inherent aan vragenlijstonderzoek.

9.2 Conclusie

Dit onderzoek laat zien dat ouders ook op school een belangrijke rol spelen bij het G&F eetgedrag van hun kind. De belangrijkste motieven voor de keuze van het 10-uurtje waren voor ouders: gezondheid, gevoel van controle en voorkeuren kind. Hoewel de groep ouders laag scoorden op de product-gerelateerde, ouder-ervaren en sociale barrières, bleken deze barrières negatief samen te hangen met het G&F meegeefgedrag van de ouders en hun houding. De ouders erkenden dat het eten van G&F tijdens het 10-uurtje verschillende voordelen met zich meebrengt en leken hun kinderen een gezonde omgeving thuis te bieden door hun eigen positieve gedrag (ouderpraktijken). Deze verwachte voordelen en positieve ouderpraktijken hingen positief samen met het G&F meegeefgedrag van de ouders en hun houding. Dit betekent dat interventies op school aandacht moeten besteden aan mogelijke en ervaren barrières bij het meegeven van groente en fruit voor het 10-uurtje op school, de erkende voordelen moeten benadrukken en in moeten zetten op positieve ouderpraktijken thuis.

Daarnaast zagen we dat hoe ouder de kinderen waren, hoe minder vaak er G&F werd meegenomen voor het 10-uurtje en hoe minder nodig ouders het vonden dat hun kind vijf dagen per week G&F eet tijdens het 10-uurtje. Dit betekent dat er naast interventies op jonge leeftijd, ook interventies geïmplementeerd moeten worden voor de oudere kinderen (klassen) op de basisschool.

Activiteiten met kinderen op school, ouder-kind activiteiten op school, de leerkracht als rolmodel en een leuk en praktisch meeneem-bakje kwamen als meest aantrekkelijk uit de bus. Ouders stonden neutraal tegenover een abonnement waarbij op vijf dagen per week G&F op school geleverd wordt voor het 10-uurtje. Ruim een derde van de ouders (38%) zou bereid zijn om te betalen voor een G&F abonnement en ze zouden een abonnement van 2-3 dagen per week wenselijk vinden. Het bedrag dat ouders zeggen te willen betalen voor een 3-dagen abonnement was €2,09 ± 1.15 per week (€0,70 per dag); dit was onafhankelijk van opleidingsniveau. Met informatie (1 stuk fruit kost €0,28 in de supermarkt), daalde dit bedrag naar €1,54 ± 1.30 per week (€0,51 per dag).

De resultaten van dit vragenlijstonderzoek hebben waardevolle inzichten gegeven voor onderzoek en interventies rondom het bevorderen van de groente- en fruitconsumptie tijdens het 10-uurtje op school.

Literatuur

- Birch, L.L. (1979). Dimensions of preschool children's food preferences. *Journal of Nutrition Education*, 11(2), 77-80.
- Blanchette, L., & Brug, J. (2005). Determinants of fruit and vegetable consumption among 6-12-year-old children and effective interventions to increase consumption. *Journal of Human Nutrition and Dietetics*, 18(6), 431-443.
- Carter P., Gray L.J., Troughton J. et al. (2010.) Fruit and vegetable intake and incidence of type 2 diabetes mellitus: systematic review and meta-analysis. *British Medical Journal*, 341.
- Cooke L.J., Wardle J. (2005). Age and gender differences in children's food preferences. *British Journal of Nutrition*, 93(5), 741-746.
- Fisher J.O., Mitchell D.C., Smiciklas-Wright H., Birch L.L (2002). Parental influences on young girls' fruit and vegetable, micronutrient, and fat intakes. *Journal of American Dietetic Association*, 102(1), 58-64.
- Glasson, C., Chapman, K., James, E. (2011). Fruit and vegetables should be targeted separately in health promotion programmes: differences in consumption levels, barriers, knowledge and stages of readiness for change. *Public Health Nutrition*, 14 (4), 694-701.
- Gross, S. M., Pollock, E. D., & Braun, B. (2010). Family influence: Key to fruit and vegetable consumption among fourth- and fifth-grade students. *Journal of Nutrition Education and Behavior*, 42(4), 235-241.
- Haß, J., & Hartmann, M. (2018). What determines the fruit and vegetables intake of primary school children? - An analysis of personal and social determinants. *Appetite*, 120, 82-91.
- Jongenelis, M. I., Pettigrew, S., Pratt, I. S., Wright, S., & Myers, G. (2017). Assessing parents' receptiveness to a vegetable-focussed in-school nutrition intervention. *Appetite*, 117, 359-364.
- Musher-Eizenman, D. and S. Holub (2007). Comprehensive Feeding Practices Questionnaire: Validation of a New Measure of Parental Feeding Practices. *Journal of Pediatric Psychology*, 32(8), 960-972.
- Nepper, M. J., & Chai, W. (2017). Parental Views of Promoting Fruit and Vegetable Intake Among Overweight Preschoolers and School-Aged Children. *Global Qualitative Nursing Research*, 4, 233339361769208.
- Onwezen, M. C., & Bartels, J. (2011). Which perceived characteristics make product innovations appealing to the consumer? A study on the acceptance of fruit innovations using cross-cultural consumer segmentation. *Appetite*, 57(1), 50-58.
- Rasmussen, M., Krølner, R., Klepp, K.-I., Lytle, L., Brug, J., Bere, E., & Due, P. (2006). Determinants of fruit and vegetable consumption among children and adolescents: a review of the literature. Part I: Quantitative studies. *The International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity*, 3(1), 22.
- Riboli E., Norat T. (2003). Epidemiologic evidence of the protective effect of fruit and vegetables on cancer risk. *The American journal of clinical nutrition*, 78, 559S-569S.
- Savage, J., Fisher, J., & Birch, L. (2007). Parental Influences on Eating Behavior: Conception to Adolescence. *Journal of Law, Medicine & Ethics*, 35(1), 22-34.
- Stephens, A., Pollard, T. M., & Wardle, J. (1995). Development of a Measure of the Motives Underlying the Selection of Food: the Food Choice Questionnaire Department of Psychology, St George's Hospital Medical School, London. *Appetite*, 25, 267-284.
- Van Ansem, W. J., Schrijvers, C. T., Rodenburg, G., Schuit, A. J., & van de Mheen, D. (2013). School food policy at Dutch primary schools: room for improvement? Cross-sectional findings from the INPACT study. *BMC Public Health*, 13(1), 339.
- Van Rossum, C.T.M., Beukers, M., de Boer E.J., Brants, H.A.M., Buurma-Rethans, E.J.M., Ocké, M.C. et al (2016). The diet of the Dutch: Results of the first two years of the Dutch National Food Consumption Survey 2012-2016. Bilthoven: RIVM.
- Yee, A. Z. H., Lwin, M. O., & Ho, S. S. (2017). The influence of parental practices on child promotive and preventive food consumption behaviors: a systematic review and meta-analysis. *International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity*, 14(1), 47.
- Zeinstra G.G., Koelen M.A., Kok F.J., Graaf C. de. (2010). The influence of preparation method on children's liking for vegetables. *Food Quality and Preference*, 21 (8), 906-914.

Bijlage 1

Tabel 21 Samenhang geslacht van het kind en factoren G&F

	Geslacht		Significantie	
	Jongen n = 610	Meisje n = 531	T-waarde	p-waarde
Factor 1: Bewuste productie	4.34 ± 1.32	4.48 ± 1.35	-1.07	0.286
Factor 2: Gemak & betaalbaar	4.56 ± 1.32	4.57 ± 1.29	-0.21	0.834
Factor 3: Gezondheid	5.85 ± 0.90	5.93 ± 0.85	-1.50	0.133
Factor 4: Controle	5.40 ± 1.31	5.49 ± 1.19	-1.22	0.221
Factor 5: Voorkeuren kind	5.32 ± 0.96	5.30 ± 0.99	0.37	0.713
Factor 6: Gezondheidsvoordelen	5.45 ± 1.08	5.44 ± 1.14	0.06	0.952
Factor 7: Product-gerelateerde barrières	3.29 ± 1.30	3.21 ± 1.26	1.12	0.262
Factor 8: Ouder-ervaren barrieres	1.90 ± 1.09	1.84 ± 1.00	0.94	0.350
Factor 9: Sociale tegenwerking	2.36 ± 1.14	2.43 ± 1.22	-0.98	0.325
Factor 10: Positieve ouderpraktijken	6.09 ± 0.86	6.17 ± 0.80	-1.57	0.116
Factor 11: Action control	4.85 ± 1.66	4.87 ± 1.66	-0.16	0.870
Factor 12: Kind vindt G&F lekker	5.60 ± 1.24	5.81 ± 1.16	-2.93	0.003
Factor 13: Kind krijgt keuze	4.50 ± 1.47	4.52 ± 1.38	-0.15	0.879

Tabel 22 Samenhang deelname EU-Schoolfruit en factoren G&F

	EU-schoolfruit		Significantie	
	Ja n = 716	Nee n = 47	T-waarde	p-waarde
Factor 1: Bewuste productie	4.43 ± 1.29	4.51 ± 1.18	-0.42	0.676
Factor 2: Gemak & betaalbaar	4.56 ± 1.33	4.52 ± 1.35	0.17	0.864
Factor 3: Gezondheid	5.90 ± 0.89	5.74 ± 1.00	1.17	0.243
Factor 4: Controle	5.43 ± 1.25	5.56 ± 1.16	-0.69	0.489
Factor 5: Voorkeuren kind	5.29 ± 0.98	5.21 ± 0.97	0.54	0.587
Factor 6: Gezondheidsvoordelen	5.47 ± 1.09	5.11 ± 1.33	2.15	0.032
Factor 7: Product-gerelateerde barrières	3.33 ± 1.28	2.86 ± 1.30	2.46	0.014
Factor 8: Ouder-ervaren barrieres	1.89 ± 1.08	1.85 ± 1.01	0.26	0.796
Factor 9: Sociale tegenwerking	2.40 ± 1.18	2.46 ± 1.31	-0.33	0.740
Factor 10: Positieve ouderpraktijken	6.09 ± 0.85	6.19 ± 0.77	-0.75	0.454
Factor 11: Action control	4.87 ± 1.70	5.15 ± 1.64	-1.07	0.283
Factor 12: Kind vindt G&F lekker	5.70 ± 1.20	5.66 ± 1.35	0.24	0.811
Factor 13: Kind krijgt keuze	4.53 ± 1.45	4.21 ± 1.39	1.48	0.139

Bijlage 2

Tabel 23 Demografische kenmerken en determinanten van ouders (motieven, ervaringen en gedrag ^A) in relatie tot aantal dagen dat kind G&F mee naar school heeft: gemiddelden ^B ± Standaard Deviatie of N (%)

Variabelen	Het aantal dagen dat fruit en groente wordt meegegeven als 10-uurtje op school				Verschil <i>p</i> -waarde
	0-1 dag <i>n</i> =36	2-3 dagen <i>n</i> =66	4-5 dagen <i>n</i> =284		
				<i>p</i> -waarde	
<i>Motieven voor 10-uurtje</i>					
Factor 1: bewuste productie	3.75 ± 1.33 ^a	3.94 ± 1.47 ^a	4.47 ± 1.29 ^b		<0.001*
Factor 2: gemak & betaalbaar	4.83 ± 1.36	4.58 ± 1.28	4.38 ± 1.33		0.107
Factor 3: gezondheid	4.96 ± 0.79 ^a	5.62 ± 0.92 ^b	5.98 ± 0.91 ^c		<0.001*
Factor 4: controle	5.31 ± 1.26	5.56 ± 1.15	5.45 ± 1.24		0.599
Factor 5: voorkeuren kind	5.26 ± 1.13	5.19 ± 0.99	5.21 ± 0.98		0.940
<i>Voor- en nadelen van fruit en groente als 10-uurtje</i>					
Factor 6: gezondheidsvoordelen	4.74 ± 1.28 ^a	5.07 ± 1.05 ^a	5.50 ± 1.10 ^b		<0.001*
Factor 7: product-gerelateerde barrières	4.33 ± 1.06 ^a	3.75 ± 1.30 ^a	3.04 ± 1.25 ^b		<0.001*
Factor 8: ouder-ervaren barrières	2.82 ± 1.33 ^a	2.35 ± 1.22 ^a	1.73 ± 1.05 ^b		<0.001*
Factor 9: Sociale tegenwerking	2.63 ± 1.30 ^{ab}	2.99 ± 1.41 ^a	2.38 ± 1.10 ^b		0.001*
<i>Ouderlijk gedrag gerelateerd aan het 10-uurtje</i>					
Factor 10: positieve ouderpraktijken	5.45 ± 1.02 ^a	5.85 ± 0.92 ^{ab}	6.16 ± 0.79 ^b		<0.001*
Factor 11: action control	3.94 ± 1.97 ^{ab}	4.33 ± 1.65 ^a	4.79 ± 1.74 ^b		0.007*
Factor 12: kind vindt G&F lekker	4.71 ± 1.42 ^a	5.26 ± 1.22 ^a	5.83 ± 1.12 ^b		<0.001*
Factor 13: kind krijgt keuze	3.75 ± 1.39 ^a	4.59 ± 1.16 ^b	4.48 ± 1.45 ^b		0.008*
	N totaal	0-1 dag N (%)	2-3 dagen N (%)	4-5 dagen N (%)	<i>p</i> -waarde
<i>Leeftijd kind</i>					
Jong (tot 5,5 jaar oud)	372	10 (2.7)	63 (16.9)	299 (80.4)	
Midden (5,5 tot 8,5 jaar oud)	372	16 (4.3)	77 (20.7)	279 (75.0)	
Oud (> 8,5 jaar oud)	372	37 (9.9)	82 (22.0)	253 (68.0)	
N totaal	1116	63	222	831	<0.001*
<i>Geslacht kind</i>					
Jongen	610	37 (6.1)	122 (20.0)	451 (73.9)	
Meisje	531	28 (5.3)	105 (19.8)	389 (75.0)	
N totaal	1141	65	227	849	0.835
<i>Opleidingsniveau ouder</i>					
Laag	96	7 (7.3)	30 (31.3)	59 (61.5)	
Midden	518	29 (5.6)	117 (22.6)	372 (71.8)	
Hoog	527	29 (5.5)	80 (15.2)	418 (79.3)	
N totaal	1141	65	227	849	0.001*
<i>EU-Schoolfruit</i>					
Ja	716	47 (6.6)	148 (20.7)	521 (72.8)	
Nee	47	3 (6.4)	8 (17.0)	36 (76.6)	
N totaal	763	50	156	557	0.83
<i>Regels op school</i>					
Wel regels	755	29 (3.8)	161 (21.3)	565 (74.8)	
Geen regels	172	19 (11.0)	40 (23.3)	113 (65.7)	
N totaal	927	48	201	678	<0.001*

^A N=386; de scholen met regels zijn buiten beschouwing gelaten bij de analyses omtrent de determinanten

^B Gemiddeldes berekend vanuit 7-puntsschaal variërend van '1= helemaal niet belangrijk tot 7= heel erg belangrijk', + '1= helemaal niet mees tot 7= helemaal mees'.

* significant: abc letters geven significantie aan tussen de groepen binnen een factor

Bijlage 3

Tabel 24

Variabelen	Ik wil graag dat mijn kind 5 dagen per week FG eet tijdens het 10-uurtje			Verschil <i>p</i> -waarde
	Helemaal niet mee eens <i>n</i> =151	Neutraal <i>n</i> =304	Helemaal mee eens <i>n</i> =686	
<i>Motieven voor 10-uurtje</i>				
Factor 1: bewuste productie	3.59 ± 1.35 ^a	4.06 ± 1.18 ^b	4.79 ± 1.33 ^c	0.000*
Factor 2: gemak & betaalbaar	4.66 ± 1.36	4.63 ± 1.14	4.52 ± 1.36	0.296
Factor 3: gezondheid	5.19 ± 0.98 ^a	5.63 ± 0.86 ^b	6.15 ± 0.74 ^c	0.000*
Factor 4: controle	5.19 ± 1.33 ^a	5.32 ± 1.18 ^a	5.56 ± 1.26 ^b	0.001*
Factor 5: voorkeuren kind	5.22 ± 1.08	5.25 ± 0.92	5.35 ± 0.97	0.169
<i>Voor- en nadelen van fruit en groente als 10-uurtje</i>				
Factor 6: gezondheidsvoordelen	4.59 ± 1.36 ^a	5.20 ± 0.99 ^b	5.74 ± 0.96 ^c	0.000*
Factor 7: product-gerelateerde barrières	3.63 ± 1.41 ^a	3.53 ± 1.16 ^a	3.05 ± 1.27 ^b	0.000*
Factor 8: ouder-ervaren barrières	2.31 ± 1.22 ^a	2.11 ± 1.08 ^a	1.67 ± 0.94 ^b	0.000*
Factor 9: sociale tegenwerking	2.47 ± 1.33 ^{ab}	2.57 ± 1.16 ^a	2.30 ± 1.14 ^b	0.003*
<i>Ouderlijk gedrag gerelateerd aan het 10-uurtje</i>				
Factor 10: positieve ouderpraktijken	5.60 ± 1.17 ^a	5.80 ± 0.82 ^b	6.38 ± 0.62 ^c	0.000*
Factor 11: action control	4.59 ± 1.74 ^a	4.68 ± 1.54 ^a	5.00 ± 1.69 ^b	0.002*
Factor 12: kind vindt G&F lekker	5.06 ± 1.49 ^a	5.48 ± 1.20 ^b	5.94 ± 1.07 ^c	0.000*
Factor 13: kind krijgt keuze	4.29 ± 1.58 ^a	4.43 ± 1.25 ^a	4.60 ± 1.47 ^a	0.031*
	Helemaal niet mee eens	Neutraal	Helemaal mee eens	
	N totaal	N (%)	N (%)	<i>p</i>-waarde
<i>Leeftijd kind</i>				
Jong (tot 5,5 jaar oud)	372	38 (10.2)	89 (23.9)	245 (65.9)
Midden (5,5 tot 8,5 jaar oud)	372	55 (14.8)	89 (23.9)	228 (61.3)
Oud (> 8,5 jaar oud)	372	54 (15.4)	115 (30.9)	203 (54.6)
N totaal	1116	147	293	676
				0.015*
<i>Geslacht kind</i>				
Jongen	610	78 (12.8)	174 (28.5)	358 (58.7)
Meisje	531	73 (13.7)	130 (24.5)	328 (61.8)
N total	1141	151	304	686
				0.303
<i>Opleidingsniveau ouder</i>				
Laag	96	10 (10.4)	34 (35.4)	52 (54.2)
Midden	518	76 (14.7)	155 (29.9)	287 (55.4)
Hoog	527	65 (12.3)	115 (21.8)	347 (65.8)
N totaal	1141	151	304	686
				0.002*
<i>EU-Schoolfruit</i>				
Ja	716	100 (14.0)	206 (28.8)	410 (57.3)
Nee	47	6 (12.8)	12 (25.5)	29(61.7)
N totaal	763	106	218	439
				0.84
<i>Regels op school</i>				
Wel regels	755	98 (13.0)	199 (26.4)	458 (60.7)
Geen regels	172	27 (15.7)	43 (25.0)	102 (59.3)
N totaal	927	125	242	560
				0.635

^A Gemiddeldes berekend vanuit 7-puntsschaal variërend van '1= helemaal niet belangrijk tot 7= heel erg belangrijk', + '1= helemaal niet mee eens tot 7= helemaal mee eens'.

* significant: ^{abc} letters geven significantie aan tussen de groepen binnen een factor.

Bijlage 4

Tabel 25 Demografische kenmerken en determinanten van ouders (motieven, ervaringen en gedrag) in relatie tot de wens van ouders dat hun kind 5 dagen per week G&F eet tijdens 10-uurtje: gemiddelden ^A ± Standaard Deviatie of N (%)

Ik wil graag dat school groente en fruit verplicht maakt voor het 10-uurtje				
Variabelen	Helemaal niet mee eens <i>n</i> =187	Neutraal <i>n</i> =408	Helemaal mee eens <i>n</i> =546	Verschil <i>p</i> -waarde
<i>Motieven voor 10-uurtje</i>				
Factor 1: bewuste productie	3.57 ± 1.41 ^a	4.29 ± 1.15 ^b	4.84 ± 1.27 ^c	0.000*
Factor 2: gemak & betaalbaar	4.64 ± 1.35	4.58 ± 1.19	4.53 ± 1.37	0.571
Factor 3: gezondheid	5.38 ± 1.01 ^a	5.78 ± 0.86 ^b	6.14 ± 0.75 ^c	0.000*
Factor 4: controle	5.24 ± 1.34 ^a	5.29 ± 1.24 ^a	5.63 ± 1.20 ^b	0.000*
Factor 5: voorkeuren kind	5.28 ± 1.00	5.29 ± 0.96	5.63 ± 1.20	0.812
<i>Voor- en nadelen van fruit en groente als 10-uurtje</i>				
Factor 6: gezondheidsvoordelen	4.73 ± 1.40 ^a	5.29 ± 0.92 ^b	5.81 ± 0.97 ^c	0.000*
Factor 7: product-gerelateerde barrières	3.52 ± 1.34 ^a	3.35 ± 1.19 ^a	3.09 ± 1.31 ^b	0.000*
Factor 8: ouder-ervaren barrières	2.03 ± 1.11 ^a	1.98 ± 1.06 ^a	1.74 ± 1.00 ^b	0.000*
Factor 9: sociale tegenwerking	2.36 ± 1.22	2.43 ± 1.10	2.38 ± 1.21	0.747
<i>Ouderlijk gedrag gerelateerd aan het 10-uurtje</i>				
Factor 10: positieve ouderpraktijken	5.82 ± 1.06 ^a	5.96 ± 0.87 ^a	6.36 ± 0.63 ^b	0.000*
Factor 11: action control	4.72 ± 1.77 ^{ab}	4.74 ± 1.59 ^a	5.00 ± 1.67 ^b	0.026*
Factor 12: kind vindt G&F lekker	5.34 ± 1.41 ^a	5.58 ± 1.19 ^a	5.91 ± 1.11 ^b	0.000*
Factor 13: kind krijgt keuze	4.41 ± 1.51	4.49 ± 1.32	4.57 ± 1.49	0.396
	Helemaal niet mee eens	Neutraal	Helemaal mee eens	<i>p</i> -waarde
	N totaal	N (%)	N (%)	
<i>Leeftijd kind</i>				
Jong (tot 5,5 jaar oud)	372	51 (13.7)	134(36.0)	187(50.3)
Midden (5,5 tot 8,5 jaar oud)	372	63 (16.9)	135(36.3)	174(46.8)
Oud (> 8,5 jaar oud)	372	68 (18.3)	128(34.4)	176(47.3)
N totaal	1116	182	397	537
				0.512
<i>Geslacht kind</i>				
Jongen	610	97 (15.9)	226 (37.0)	287 (47.0)
Meisje	531	90 (16.9)	182 (34.3)	259 (48.8)
N totaal	1141	187	408	546
				0.613
<i>Opleidingsniveau ouder</i>				
Laag	96	13 (13.5)	37 (38.5)	46 (47.9)
Midden	518	83 (16.0)	194 (37.5)	241 (46.5)
Hoog	527	91 (17.3)	177(33.6)	259(49.1)
N totaal	1141	187	408	546
				0.652
<i>EU-Schoolfruit</i>				
Ja	716	120 (16.8)	252 (35.2)	344 (48.0)
Nee	47	8 (17.0)	18 (38.3)	21 (44.7)
N totaal	763	128	270	365
				0.89
<i>Regels op school</i>				
Wel regels	755	114 (15.1)	274 (36.3)	367 (48.6)
Geen regels	172	37 (21.5)	49 (28.5)	86 (50.0)
N totaal	927	151	323	453
				0.049*

^A Gemiddeldes berekend vanuit 7-puntsschaal variërend van '1= helemaal niet belangrijk tot 7= heel erg belangrijk', + '1= helemaal niet mee eens tot 7= helemaal mee eens'.

* significant: ^{abc} letters geven significantie aan tussen de groepen binnen een factor.

Bijlage 5

Tabel 26 Demografische kenmerken en determinanten van ouders (motieven, ervaringen en gedrag) in relatie tot aantal dagen dat ouders wenselijk vinden voor een G&F abonnement: gemiddelden ^B ± Standaard Deviatie of N (%)

Variabelen	Het aantal dagen dat ouders een abonnement voor F&G bezorgd op school willen				
	0-1 dag <i>n=386</i>	2-3 dagen <i>n=302</i>	4-5 dagen <i>n=453</i>	verschil <i>p-waarde</i>	
<i>Motieven voor 10-uurtje</i>					
Factor 1: bewuste productie	4.42 ± 1.33	4.31 ± 1.30	4.54 ± 1.34	0.053	
Factor 2: gemak & betaalbaar	4.41 ± 1.35 ^a	4.58 ± 1.19 ^{ab}	4.69 ± 1.33 ^b	0.008*	
Factor 3: gezondheid	5.82 ± 0.97 ^a	5.75 ± 0.82 ^a	6.03 ± 0.82 ^b	0.000*	
Factor 4: controle	5.49 ± 1.24	5.41 ± 1.19	5.44 ± 1.31	0.717	
Factor 5: voorkeuren kind	5.42 ± 0.99 ^a	5.30 ± 0.88 ^{ab}	5.22 ± 1.01 ^b	0.012*	
<i>Voor- en nadelen van fruit en groente als 10-uurtje</i>					
Factor 6: gezondheidsvoordelen	5.27 ± 1.24 ^a	5.42 ± 1.05 ^{ab}	5.61 ± 1.00 ^b	0.000*	
Factor 7: product-gerelateerde barrières	3.17 ± 1.30	3.33 ± 1.29	3.27 ± 1.26	0.246	
Factor 8: ouder-ervaren barrières	1.75 ± 1.02 ^a	2.04 ± 1.12 ^b	1.87 ± 1.01 ^{ab}	0.001*	
Factor 9: sociale tegenwerking	2.39 ± 1.20	2.48 ± 1.17	2.35 ± 1.16	0.273	
<i>Ouderlijk gedrag gerelateerd aan het 10-uurtje</i>					
Factor 10: positieve ouderpraktijken	6.14 ± 0.90	6.03 ± 0.87	6.17 ± 0.75	0.063	
Factor 11: action control	4.87 ± 1.69	4.79 ± 1.64	4.89 ± 1.65	0.668	
Factor 12: kind vindt G&F lekker	5.62 ± 1.35 ^a	5.58 ± 1.16 ^a	5.84 ± 1.10 ^b	0.005*	
Factor 13: kind krijgt keuze	4.40 ± 1.48	4.53 ± 1.38	4.59 ± 1.41	0.127	
		0-1 dag	2-3 dagen	4-5 dagen	
	N totaal	N (%)	N (%)	N (%)	<i>p-waarde</i>
<i>Leeftijd kind</i>					
Jong (tot 5,5 jaar oud)	372	113 (30.4)	97 (26.1)	162 (43.5)	
Midden (5,5 tot 8,5 jaar oud)	372	121 (32.5)	104 (28.0)	147 (39.5)	
Oud (> 8,5 jaar oud)	372	146 (39.2)	93 (25.0)	133 (35.8)	
N totaal	1116	380	294	442	0.086
<i>Geslacht kind</i>					
Jongen	610	205 (33.6)	177 (29.0)	228 (37.4)	
Meisje	531	181 (34.1)	125(23.5)	225(42.4)	
N totaal	1141	386	302	453	0.081
<i>Opleidingsniveau ouder</i>					
Laag	96	32 (33.4)	25 (26.0)	39 (40.6)	
Midden	518	163 (31.5)	144 (27.8)	211 (40.7)	
Hoog	527	191 (36.2)	133 (25.2)	203 (38.5)	
N totaal	1141	386	302	453	0.597
<i>EU-Schoolfruit</i>					
Ja	716	246 (34.4)	198 (27.7)	272 (38.0)	
Nee	47	17 (36.2)	11 (23.4)	19 (40.4)	
N totaal	763	263	209	291	0.82
<i>Regels op school</i>					
Wel regels	755	242 (32.1)	207 (27.4)	306 (40.5)	
Geen regels	172	64 (37.2)	45 (26.2)	63 (36.6)	
N totaal	927	306	252	369	0.418

^A op een 7-puntsschaal variërend van '1= helemaal niet belangrijk tot 7= heel erg belangrijk', + '1= helemaal niet mee eens tot 7= helemaal mee eens'.

To explore
the potential
of nature to
improve the
quality of life

Wageningen Food & Biobased Research
Bornse Weilanden 9
6708 WG Wageningen
www.wur.nl/wfbr
info.wfbr@wur.nl

Rapport 1809
ISBN 978-94-6343-848-3

De missie van Wageningen University & Research is 'To explore the potential of nature to improve the quality of life'. Binnen Wageningen University & Research bundelen Wageningen University en gespecialiseerde onderzoeksinstituten van Stichting Wageningen Research hun krachten om bij te dragen aan de oplossing van belangrijke vragen in het domein van gezonde voeding en leefomgeving. Met ongeveer 30 vestigingen, 5.000 medewerkers en 10.000 studenten behoort Wageningen University & Research wereldwijd tot de aansprekende kennisinstellingen binnen haar domein. De integrale benadering van de vraagstukken en de samenwerking tussen verschillende disciplines vormen het hart van de unieke Wageningen aanpak.

